

Honours in de master

*Inventarisatie van Nederlandse en buitenlandse
honoursprogramma's in de masterfase*

*Stan van Ginkel (IVLOS)
Pierre van Eijl (IVLOS)*

Mededeling nr. 94 van het IVLOS
Interfacultair Instituut voor Lerarenopleiding, onderwijsontwikkeling en
studievaardigheden
Utrecht: Universiteit Utrecht (maart 2010)
Besteladres: Heidelberglaan 8, Postbus 80.127, 3508 TC Utrecht University Telefoon
T: (030)2534472, E-mail: n.w.willems@uu.nl

Honours in de master

*Inventarisatie van Nederlandse en buitenlandse
honoursprogramma's in de masterfase*

Stan van Ginkel

Docent Academische Vaardigheden,
Adviseur Hoger Onderwijs,
IVLOS, UU.

E S.O.vanGinkel@uu.nl

T 030 2532209/06 24488341

Pierre van Eijl,

Honoraire onderzoeker,
Senior-adviseur Hoger Onderwijs,
IVLOS, UU.

E P.J.vanEijl@uu.nl

T 030 2531721/06 49944549

Inhoudsopgave

1. HONOURS: NAAST BACHELOR OOK MASTER	7
§ 1.1 KADER VAN HET ONDERZOEK.....	7
§ 1.2 VERKENNEND ONDERZOEK.....	7
§ 1.3 WAT IS EEN HONOURSPROGRAMMA?.....	8
§ 1.4 HONOURSPROGRAMMA'S IN INTERNATIONALE CONTEXT	8
§ 1.5 REGULIERE MASTERS EN HONOURSMASTERS.....	9
§ 1.6 EEN VOORBEELD VAN EEN HONOURSMATERPROGRAMMA: HET EMT.....	10
§ 1.7 ONDERZOEK NAAR HONOURSMATERPROGRAMMA'S	10
§ 1.8 LEESWIJZER.....	11
2. OPZET EN WERKWIJZE.....	12
§ 2.1 ONDERZOEKSMETHODEN	12
§ 2.2 ONDERZOEKSBEPERKINGEN	12
3. OVERZICHT VAN NEDERLANDSE HONOURSMASTERS.....	14
§ 3.1 OVERZICHTSSHEMA VAN NEDERLANDSE HONOURSMASTERS.....	14
§ 3.2 VOORBEELDEN VAN NEDERLANDSE HONOURSMASTERS	15
4. ANALYSE VAN HONOURSMASTERS IN NEDERLAND.....	18
§ 4.1 MISSIE	18
§ 4.2 DOELGROEP EN SELECTIE	19
§ 4.3 INHOUDELIJKE ASPECTEN	20
§ 4.4 ONDERWIJASPECTEN	24
§ 4.5 PROGRAMMAVORMEN	24
§ 4.6 SAMENVATTING ANALYSE NEDERLANDSE HONOURSMASTERS	25
5. NEDERLANDSE HONOURSMASTERS: PROFIELSCHETSEN.....	27
§ 5.1 DRIE PROFIELEN	27
§ 5.2 DE HONOURSMATER: ANDERE ACCENTEN DAN DE HONOURSBACHELOR?	28
6. OVERZICHT VAN BUITENLANDSE HONOURSMASTERS.....	29
§ 6.1 OVERZICHTSSHEMA VAN BUITENLANDSE HONOURSMASTERS	29
§ 6.2 VOORBEELDEN VAN BUITENLANDSE HONOURSMASTERS.....	30
7. ANALYSE BUITENLANDSE HONOURSMATERPROGRAMMA'S.....	32
§ 7.1 MISSIE	32
§ 7.2 DOELGROEP EN SELECTIE	33
§ 7.3 INHOUDELIJKE ASPECTEN	33
§ 7.4 ONDERWIJASPECTEN	34
§ 7.5 PROGRAMMAVORMEN	34
§ 7.6 VERSCHILLEN EN OVEREENKOMSTEN TUSSEN NEDERLANDSE EN BUITENLANDSE HONOURSMASTERS	37
8. WAT WILLEN MASTERSTUDENTEN?	38
§ 8.1 PEILING BIJ MASTERSTUDENTEN VAN DE PROFESSIONAL SCHOOL OF ARTS (PSAU).....	38
§ 8.2 MASTERSTUDENTEN BIJ HET CENTRUM VOOR ACADEMISCHE VORMING (IVLOS)	39
§ 8.3 DE INRICHTING VAN EEN EMT: DE VISIE VAN DOCENTEN	41
9. ONTWIKKELING VAN EEN THEORETISCH KADER VOOR DE HONOURSMATER. 43	
§ 9.1 HET DRIE WINDOWSMODEL	43
§ 9.2 ACCENTEN BIJ EEN HONOURSMATER	44
10. CONCLUSIES	46
11. DISCUSSIE	49
LITERATUUR	50

BIJLAGE 1 INVENTARISATIE NEDERLANDSE HONOURSMASTERPROGRAMMA'S	51
BIJLAGE 2 INVENTARISATIE BUITENLANDSE HONOURSMASTERPROGRAMMA'S	58
BIJLAGE 3 CHECKLIST 'ONTWERP EXCELLENT MASTERTRACÉ (EMT)'	60

1. Honours: naast bachelor ook master

Fragmenten uit de wervende teksten van 'honoursmasterprogramma's:

"...de masterthesis is het eerste hoofdstuk van een toekomstig proefschrift...je leert samenwerken vanuit interdisciplinair perspectief...dit programma vergroot jouw kansen op de Amerikaanse arbeidsmarkt...met deze master ontwikkel jij je tot 'scientist practitioner'...met het succesvol afronden van dit programma maak je kans op een topstage en krijg je carrièrecoaching"

Deze programma's hebben als doel om talentvolle studenten, die hun bachelor hebben afgerond, aan te trekken. Met trajecten gericht op excellentie binnen de bachelorfase van universitaire studies is al ruim een decennium ervaring opgedaan (Van Eijl, Wolfensberger, Tilborgh & Pilot, 2005; Van Eijl, Wientjes, Wolfensberger & Pilot, 2005). Een relatief nieuw terrein binnen het Nederlands hoger onderwijs betreft de ontwikkeling van honoursmasterprogramma's. Hierbij wordt uitgegaan van de gedachte dat naast bachelorstudenten ook studenten uit de masterfase behoefte hebben aan extra onderwijsactiviteiten gericht op excellentie.

In dit hoofdstuk is het kader van dit onderzoek geschetst en wordt de focus binnen dit onderzoek geformuleerd. Om te kunnen vaststellen wat een honoursmasterprogramma kenmerkt, wordt in dit hoofdstuk tevens de werkdefinitie van een 'honoursprogramma' gegeven. Daarnaast kan de honoursmaster vanuit internationaal perspectief onder de loep worden genomen. In het verlengde hiervan is voor het onderzoek van belang om de honoursmaster te positioneren ten opzichte van de reguliere master. Ter illustratie wordt tenslotte een voorbeeld van een 'Excellent Master Tracé' uitgewerkt.

§ 1.1 Kader van het onderzoek

Aandacht voor talent en excellentie wordt in diverse beleidsplannen van universiteiten en hogescholen prominent genoemd. De aandacht voor talentontwikkeling in de masterfase zal naar verwachting versterkt worden door subsidies uit het Siriusprogramma voor het opzetten van excellentietrajecten in deze fase. In dit programma is ruim 11 miljoen euro beschikbaar voor excellentiebevordering in de master.

Een van de opties in dit kader is de ontwikkeling van een honoursmastertraject. Dit is een relatief nieuw terrein in het Nederlandse hoger onderwijs waar nog maar weinig ervaring mee is opgedaan. Hierbij wordt uitgegaan van de gedachte dat er bij masterstudenten een groep getalenteerde studenten bestaat, die behoefte heeft aan extra onderwijsactiviteiten gericht op excellentie.

§ 1.2 Verkennend onderzoek

Om een beeld te krijgen van de opkomst van honoursmastertrajecten is in 2009 door het IVLOS een inventarisatie uitgevoerd naar de honoursprogramma's in de masterfase van universiteiten. De focus binnen dit verkennende onderzoek is tweeledig. Ten eerste heeft deze studie tot doel om voorbeelden van honoursmasterprogramma's van verschillende universiteiten te inventariseren, te analyseren én met elkaar te vergelijken. Daarbij worden vijf basiskennmerken *missie, doelgroep en selectie, inhoudelijke aspecten, onderwijsaspecten en programmeringsvormen* van de casussen bekeken. Naast een analyse van Nederlandse universiteiten worden ook honoursmasterprogramma's van een aantal Europese, Noord-Amerikaanse en Australische universiteiten geïnventariseerd en met elkaar vergeleken. Ten tweede staat de vraag centraal of masterstudenten behoefte hebben aan extra-curriculaire activiteiten bovenop, naast of geïntegreerd met de

reguliere master (op basis van een eerste peiling). Bovendien worden de wensen van de masterstudent gelegd naast de adviezen van trainers en adviseurs uit het Nederlandse hoger onderwijs over de opzet en inrichting van een 'Excellent Master Tracé'.

§ 1.3 Wat is een honoursprogramma?

Met een honoursprogramma wordt bedoeld: "een programma voor studenten die meer kunnen en willen dan het regulier programma hun biedt" (Van Eijl, Wolfensberger, Cadée, Siesling, Schreve-Brinkman, Beer, Faber & Pilot, 2003). Deze programma's worden met verschillende termen aangeduid. Naast de term 'honoursprogramma' worden ook de termen 'plusprogramma', 'excellent tracé' of 'X-track' gebruikt. Binnen Europese en Noord-Amerikaanse universiteiten is de term 'honors program' de meest voorkomende. In Engeland, Ierland, Canada en Australië wordt de term 'honours programme' gebruikt.

Een honoursmaster is dus een speciaal ontwikkeld programma in de masterfase voor studenten die meer kunnen en willen dan het regulier programma hun biedt. Uit een eerdere inventarisatie van Nederlandse honoursprogramma's uit de bachelorfase in 2003 (Van Eijl et al, 2003) bleek dat de inhoud, lengte en zwaarte van de trajecten opmerkelijk divers was. Ondanks de grote mate van diversiteit is er in de betreffende studie een categorisering van honoursprogramma's aangebracht. Hierbij worden de volgende vier soorten programma's onderscheiden: *interdisciplinaire*, *disciplinaire* en *multidisciplinaire* programma's en *Honours Colleges*. Bovendien is er qua positionering van programma's onderscheid gemaakt tussen die voor de student 'bovenop' het reguliere programma komen of als vervanging daarvan dienen.

Allereerst kunnen de *interdisciplinaire* honoursprogramma's worden onderscheiden. Studenten kunnen deze programma's volgen naast hun reguliere onderwijsprogramma. Een belangrijk kenmerk van zo'n programma is dat het vaak op centraal niveau van een universiteit is georganiseerd.

Disciplinaire programma's worden op een andere wijze georganiseerd en gefinancierd. Studenten van een bepaalde discipline volgen deze programma's bovenop het reguliere onderwijs of deels als vervanging van een aantal onderdelen. Opvallend is dat studenten en docenten elkaar tegenkomen bij zowel het honours- als bij het reguliere programma.

Daarnaast kunnen de *multidisciplinaire* programma's genoemd worden. Deze programma's volgen studenten naast hun reguliere onderwijsprogramma. Een belangrijk kenmerk is dat deze georganiseerd worden door twee of meer faculteiten. Een multidisciplinair programma kan bestaan uit een gecombineerde opleiding van twee of meer studierichtingen.

Tenslotte worden *Honours Colleges* onderscheiden. Deze Honours Colleges zijn op zichzelf staande instituten binnen een universiteit, die een breed (bachelor)programma op honoursniveau aanbieden. Zo'n programma bestaat uit disciplinaire, interdisciplinaire en multidisciplinaire onderdelen.

Meer informatie over de beschrijving en definiëring van honoursprogramma's en talentontwikkeling in het hoger onderwijs is te vinden in het boek 'Talent voor morgen' (Van Eijl, Pilot & Wolfensberger, 2010). In september 2010 verschijnt het eerste exemplaar.

§ 1.4 Honoursprogramma's in internationale context

Hoewel in Nederland vanaf 1993 werd gestart met de eerste honoursprogramma's, bestaan deze trajecten in de VS al sinds 1922. In 1994 is er door de Amerikaanse National Collegiate Honors Council (NCHC) een serie van basiskenmerken van deze programma's voor de bachelor vastgesteld die worden meegenomen bij visitaties van de site visitors. De opkomst van Honours Colleges is in de Verenigde Staten een

recentere ontwikkeling, vandaar dat de basiskenmerken hiervan pas in 2005 door de NCHC (2010) zijn vastgesteld.

Opvallend is dat in de VS honoursprogramma's wijd verbreid zijn. In 2002 waren er meer dan 700 universiteiten met honoursprogramma's binnen het onderwijsaanbod. Dit aantal is groeiende. Het grootste deel van de programma's wordt aangeboden in de bachelorfase van de studie, maar soms zijn er ook programma's te vinden in de masterfase. Niet alleen neemt het aantal universiteiten met aanbod van honoursprogramma's toe, ook is de diversiteit van type universiteiten een gegeven. Zo bieden zowel 'community colleges' als 'prestigieuze universiteiten' honoursprogramma's aan (Van Eijl, Wolfensberger & Pilot, 2008).

Indien de kenmerken van honoursprogramma's in Nederland en in de Verenigde Staten naast elkaar worden gelegd, vallen enkele verschillen direct op. Zo tellen studiepunten van honoursprogramma's in de Verenigde Staten altijd mee, terwijl dat in Nederland niet altijd het geval is. Bovendien hebben honoursprogramma's in Nederland veelal een sterk extra-curriculair karakter. Daarentegen zijn de programma's in de VS allereerst curriculaire met daarbij meer of minder extra-curriculaire activiteiten.

Vanuit internationaal perspectief bekeken staat excellentie binnen het hoger onderwijs hoog op de agenda. De globalisering heeft geleid tot een competitie wereldwijd om kwaliteit en reputatie in het hoger onderwijs en onderzoek. Daarbij is het vinden, binden en benutten van talent van het grootste belang. Toch komen experts op het terrein van talentontwikkeling tot de conclusie dat Nederlandse hoger onderwijsinstellingen zich in hun Sirius-aanvragen (ter bevordering van excellentie) nauwelijks bewust tonen van de internationale context van excellentie (Siriusteam, 2009). Zo gaat weinig aandacht uit naar mogelijke samenwerking of vergelijking met buitenlandse onderwijsinstellingen. Binnen de excellentieprogramma's wordt de mogelijkheid om studenten en docenten uit te wisselen nog weinig benut. Deze gemiste kans is opmerkelijk rekening houdend met de omvangrijke moderniseringsagenda voor het hoger onderwijs die is opgesteld, waarin excellentie een belangrijk thema vormt. Volgens het Siriusteam (2009) is niet alleen voor programma's in de bachelorfase, maar juist ook voor de masterfase, het positioneren van excellentie in internationale context een belangrijk toekomstig speerpunt van het beleid van onderwijsinstellingen.

§ 1.5 Reguliere masters en honoursmasters

Door de Vereniging van Nederlandse Universiteiten (VSNU) worden er drie typen reguliere universitaire masters onderscheiden (zie universitairmasters.nl). Ieder type is gekoppeld aan een bepaald beroepsprofiel.

Allereerst kunnen de 'academische' masters worden genoemd. Deze bereiden de student voor op de uitoefening van een beroep op academisch niveau in het bedrijfsleven of in de publieke sector. Deze masters duren vaak één jaar.

Daarnaast worden de 'researchmasters' onderscheiden. Deze bereiden de student voor op een promotieopleiding en/of een loopbaan als onderzoeker bij een bedrijf of onderzoeksinstituut. Meestal zijn deze masters tweejarig.

Tenslotte worden de 'educatieve masters' van de lerarenopleidingen genoemd. Deze leiden de student op tot eerstegraads bevoegd docent in het gekozen vakgebied.

Deze masters duren meestal twee jaar.

Naast universiteiten biedt ook een aantal hogescholen masterprogramma's aan. Een 'professionele master' is bedoeld voor hbo-studenten die extra verdieping (specialisatie) of verbreding willen van de beroepsopleiding. De nadruk binnen zo'n master ligt op het contact en kennisuitwisseling uit de praktijk. Voor een gedeelte bestaat het programma ook uit onderzoek.

Behalve reguliere masters bieden de meeste Nederlandse universiteiten honoursmasterprogramma's aan. Het honoursmasterprogramma is onderwijs dat bovenop de master komt of deels een vervanging is van reguliere onderdelen.

§ 1.6 Een voorbeeld van een honoursmasterprogramma: het EMT

Om een eerste indruk te geven van hoe een honoursmasterprogramma eruit kan zien, volgt hier een korte beschrijving van het 'Excellent Master Tracé' (EMT) van de faculteit Recht, Economie, Bestuur en Organisatie van de Universiteit Utrecht. Dit programma is in 2009 gestart met ca. 30 studenten.

Het EMT is een extra programma van activiteiten naast de masters 'Nederlands Recht', 'Internationaal en Europees Recht' en 'Recht en Onderneming'. Het is bedoeld om een geselecteerde groep studenten een stimulerende omgeving te bieden waarbinnen zij hun academische vaardigheden en kennis kunnen verdiepen en verbreden en zich kunnen voorbereiden op een professionele carrière. Maar een beperkt deel van de studenten die zich aanmelden wordt toegelaten. Belangrijk bij de selectie zijn onder andere de bachelorcijfers, het initiatiefrijk zijn (open staan voor vernieuwende dingen) en creativiteit. Na de selectie krijgt een student een hoogleraar of hoofddocent als begeleider toegewezen. Ruim de helft van de studenten komt uit het honoursprogramma in de bachelorfase (het Utrecht Law College).

Er zijn tweewekelijkse kleinschalige bijeenkomsten ter verdieping van een vak uit de eigen master. Daarnaast is er een overkoepelende module die grotendeels wordt georganiseerd voor de deelnemers van de Excellent Tracés van alle betrokken masters. Deze module bestaat uit een aantal bijeenkomsten waarin op wetenschappelijk niveau actuele thema's en onderwerpen gerelateerd aan de beroepspraktijk worden behandeld. Diverse organisaties zoals de rechtbank, advocatenkantoren en andere (overheids)organisaties zijn als partner betrokken bij het EMT. Zij dragen bij aan de overkoepelende modulebijeenkomsten en kunnen voor deelnemers die daarin zijn geïnteresseerd een topstage aanbieden.

Bij deze topstage krijgen studenten een speciale plaats in een stage-organisatie en speciale werkzaamheden. Deze stage is drie (minimaal) tot zes maanden vier á vijf dagen in de week. Het doen van deze stage geeft studenten, die later doorgaan naar de Raio-opleiding (Rechterlijke ambtenaren in opleiding), enkele vrijstellingen. De student kan ook zelf een stage (van 7½ ECTS) organiseren gericht op persoonlijke leerdoelen (vraaggerichte stage). Voor het formuleren van de eigen leerdoelen en ambities is er begeleiding door de faculteit.

Op basis van de scriptie (uit de reguliere master) kan, onder begeleiding van een ervaren docent of gerenommeerd praktijkjurist, toegewerkt worden naar een publicatie.

Ook voor de docenten is het onderwijs geven aan deze studenten (tot nu toe) een uitdaging. Het zijn initiatiefrijke studenten met vragen en ze staan open voor discussie.

Ter afsluiting van het EMT wordt door de student een reflectiedocument geschreven over wat gedaan en geleerd is gedurende het hele tracé. Dit reflectiedocument speelt een belangrijke rol in de eindbeoordeling van het EMT. Daarnaast zijn er eisen. Het gemiddelde cijfer van het reguliere masterprogramma dient minimaal een 7,3 te zijn.

§ 1.7 Onderzoek naar honoursmasterprogramma's

In de onderwijskundige literatuur is voornamelijk geen informatie te vinden specifiek over honoursmasterprogramma's. Wel is Amerikaanse en Nederlandse literatuur te vinden over honoursprogramma's in de bachelor. Eén artikel is gevonden over

Australische honoursprogramma's. Dit is meestal een vierde bachelorjaar na een driejarig bachelorprogramma en is bestemd voor studenten die met name geïnteresseerd zijn in het doen van onderzoek (Kiley, Moyes & Clayton, 2009).

§ 1.8 Leeswijzer

Allereerst gaat in hoofdstuk 2 aandacht uit naar de opzet en werkwijze van dit onderzoek. Vervolgens wordt er in het derde hoofdstuk een overzicht gegeven van geïnventariseerde honoursmasters van Nederlandse universiteiten. Nadat enkele voorbeelden hiervan zijn beschreven, volgt in hoofdstuk 4 de analyse van deze programma's. Op basis van 5 (basis)kenmerken zijn deze programma's geanalyseerd en met elkaar vergeleken. Aan de hand van deze resultaten zijn in hoofdstuk 5 profielschetsen opgesteld van de Nederlandse honoursmasters. In hoofdstuk 6 staat de inventarisatie van honoursmasterprogramma's van buitenlandse universiteiten centraal. Ook de buitenlandse programma's worden op basis van de gestelde (basis)kenmerken in hoofdstuk 7 onder de loep genomen. Hoofdstuk 8 geeft een beeld van de behoeften van een groep masterstudenten aan extra studiemogelijkheden in de masterfase. Tevens wordt ingegaan op de adviezen van docenten én adviseurs uit het hoger onderwijs over de inrichting van een 'Excellent Master Tracé'. Nadat in hoofdstuk 9 de honoursmaster in een theoretisch kader is geplaatst, sluit het tiende hoofdstuk af met de conclusies van het rapport. Het overzicht van discussiepunten voor vervolgonderzoek komt in hoofdstuk 11 aan bod.

2. Opzet en werkwijze

In dit hoofdstuk worden de opzet en werkwijze van het onderzoek naar honoursmasters uiteengezet. Hierbij worden de onderzoeksmethoden en onderzoeksbeperkingen achtereenvolgens kort besproken.

§ 2.1 Onderzoeksmethoden

Binnen dit explorierend onderzoek naar 'honoursmasters' is gebruik gemaakt van vier verschillende onderzoeksmethoden.

Allereerst is gebruik gemaakt van een 'websearch' om de verschillende Nederlandse en buitenlandse honoursmasterprogramma's te kunnen inventariseren. Bij de inventarisatie naar Nederlandse programma's is gestreefd naar volledigheid. Bij de inventarisatie naar buitenlandse programma's was het doel om te komen tot een diversiteit aan voorbeelden uit verschillende Europese, Noord-Amerikaanse en Australische regio's. De overzichten, analyses en profielschetsen van de Nederlandse en buitenlandse honoursmasters zijn terug te vinden in de hoofdstukken 3 t/m 7. Vervolgens is er gebruik gemaakt van literatuuronderzoek om een vergelijking te kunnen maken tussen de Nederlandse honoursmasters en honoursbachelorprogramma's. De definitie van 'honours', de beschrijving van 'honours in de bachelor' en de vergelijking tussen 'honoursbachelors' en 'honoursmasters' komen aan de orde in de hoofdstukken 1 en 5.

Een kwalitatieve onderzoeksmethode is tijdens het onderzoek ingezet om meer inzicht te krijgen in het 'Excellent Master Tracé' binnen de discipline Rechten van de Universiteit Utrecht. Dit had als doel het verkrijgen van specifieke informatie over een representatief voorbeeld van een honoursmaster (zie paragraaf 1.6). Hierbij is een interview afgenomen met twee docenten uit dit honoursmasterprogramma. Naast de eerder besproken onderzoeksmethoden is er ook gebruik gemaakt van een kwantitatieve onderzoeksmethode. Dit deelonderzoek is uitgevoerd om er achter te komen of de student behoefte heeft aan iets extra's in de masterfase van de studie. Twee kleine peilingen onder masterstudenten zijn uitgevoerd bij respectievelijk studenten van een reguliere master en bij een groep studenten van verschillende faculteiten die aan cursussen op het gebied van academische vaardigheden heeft deelgenomen.

Tenslotte is op de Expertmeeting van het NACV een inventarisatie gedaan naar de inzichten van docenten en adviseurs op het terrein van 'academische vaardigheden' over de ontwikkeling van een honoursmasterprogramma en de inbedding van 'academische vaardigheden' in zo'n studieprogramma. De uitkomsten en analyses van deze peilingen onder de studenten en onder de docenten/adviseurs worden beschreven in hoofdstuk 8.

§ 2.2 Onderzoeksbeperkingen

Inventarisatie van honoursmasters

Bij de inventarisatie naar Nederlandse en buitenlandse honoursmasters staan diverse onderzoeksbeperkingen centraal. Hieronder wordt een korte toelichting gegeven op vier beperkingen.

Allereerst is de beschikbaarheid van informatie over honoursmasters sterk beperkt. Om toch een beeld te kunnen krijgen van kenmerken van deze programma's is een 'websearch' gedaan. Om te komen tot een informatieve en bruikbare beschrijving van een honoursprogramma is bij deze inventarisatie gezocht naar gegevens over de vijf geselecteerde basiskenmerken *missie, doelgroep, inhoudelijke aspecten, onderwijsaspecten en programmeringsaspecten* (zie ook hoofdstuk 1). Gegevens over studentenaantallen, de docenten per programma en evaluaties waren niet beschikbaar en zijn dus niet opgenomen in de inventarisatie.

Een andere beperking betreft de trefwoorden die zijn gebruikt bij de 'websearch'. Bij deze zoektocht op internet is gebruik gemaakt van de termen die in eerdere onderzoeken over 'honoursbachelorprogramma's' zijn gebruikt. Selecties van trefwoorden kunnen als volgt worden geformuleerd: 'honours', 'honoursprogramma', 'honours tracks', 'honours class', 'honors', 'honors program', 'master', 'master class', 'excellent tracé', 'excellentie' en 'excellence'. Deze termen zijn gebruikt om Nederlandse en buitenlandse honoursmasters te kunnen vinden.

Naast de hierboven aangegeven termen worden excellente programma's op diverse manieren aangeduid. Dit betekent dat de inventarisatie beperkt is tot de gehanteerde zoektermen en de kanalen via de websites van universiteiten.

Bovendien is deze inventarisatie beperkt door de 'taal'. Nederlandse en Engelse termen zijn gebruikt bij deze 'websearch'. Naast de diversiteit aan trefwoorden kan het zijn dat er honoursmasterprogramma's kunnen worden onderscheiden door gebruik te maken van niet-Nederlandse en niet-Engelse termen.

Tenslotte is 'tijd' een beperkende factor. De ontwikkeling van honoursmasters is in een stroomversnelling geraakt. Diverse universiteiten van verschillende landen ontwikkelen honoursprogramma's die mogelijk in (het najaar van) 2010 van start gaan. Dit betekent dat deze inventarisatie slechts een momentopname is van programma's die in het studiejaar 2009-2010 al bestonden of van start gaan.

Peilingen onder masterstudenten en docenten/adviseurs NACV

Bij de peilingen onder masterstudenten en docenten/adviseurs is gebruik gemaakt van kleine steekproeven. Deze steekproefbeschrijvingen zijn verder uitgewerkt in hoofdstuk 8. De volgende aspecten beperken de generaliseerbaarheid van de uitkomsten van deze peilingen: aantal, discipline achtergronden, onderzoeks- of praktijkgerichtheid van de gevolgde masters, de bias 'academische vaardigheden', het stadium van de ontwikkeling van de vragenlijsten (instrumenten), kennis over honoursprogramma's, de rol binnen het onderwijs (student/docent/adviseur) en het tijdstip van afname van de vragenlijsten.

Interview met docenten van EMT Rechten

Net als bij de toepassing van de hierboven geschetste onderzoeksmethoden is de kwalitatieve onderzoeksmethode slechts eenmalig ingezet. Het gaat hierbij om het interview met docenten (M. van Gestel en L. de Vrey) van het EMT Rechten van de Universiteit Utrecht. Belangrijk om te vermelden is dat het hierbij gaat om een casus van een honoursmaster verder uit te kunnen werken. Hierbij staat het inzoomen op een voorbeeld centraal in plaats van het streven naar volledigheid.

3. Overzicht van Nederlandse honoursmasters

In deze paragraaf volgt een overzichtsbeschrijving van Nederlandse honoursmastersprogramma's. Bij de landelijke inventarisatie zijn 17 programma's gevonden. Allereerst wordt in tabel 3.1 een overzicht gegeven van de honoursmasterprogramma's naar universiteit en soort discipline (alfa, bèta/techniek, gamma, biomedisch en interdisciplinair). Vervolgens worden ter illustratie kort vijf voorbeelden van honoursmasters beschreven. In bijlage 1 van het rapport staan de systematisch geordende gegevens van de geanalyseerde honoursmasters.

§ 3.1 Overzichtsschema van Nederlandse honoursmasters

Tabel 3.1 Indeling honoursmasters naar discipline per Nederlandse universiteit

Universiteit/discipline	Alfa	Bèta/techniek	Gamma	Biomedisch	Interdisciplinair
Universiteit van Amsterdam (UvA)	1. HP commerciële rechtspraktijk		2. Gezondheidspsychologie		3. New Master Honoursclass on Sustainable Energy*
Vrije Universiteit (VU) / Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR) / KNAW				4. Neuroscience	
Technische Universiteit Delft (TUD)		5. Honourstracks			
Rijksuniversiteit Groningen (RUG)				6. Junior Scientific Master Class Programma*	
Universiteit van Maastricht (UM)	7. Law honours programme				
Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR)	8. Master Maatschappijgeschiedenis 9. PricewaterhouseCoopers HM Accounting A&C 10. Research Lab				
Universiteit Utrecht (UU)	11. Excellent mastertracé Rechten 12. Honours Class Corporate Entrepreneurship*			13. Excellent mastertracé Diergeneeskunde 14. CRU 2006 UMCU 15. SUMMA 16. Honours Farmacie	

Koninklijke Nederlandse Akademie voor Wetenschap- pen (KNAW)			17. SWR-Hendrik Muller Seminaar*		
--	--	--	--	--	--

* Honours Classes

§ 3.2 Voorbeelden van Nederlandse honoursmasters

In deze paragraaf zijn ter illustratie enkele voorbeelden uitgewerkt van respectievelijk disciplinaire én disciplineoverstijgende honoursmasterprogramma's aan verschillende Nederlandse universiteiten. Sommige van deze honoursmasters komen tot stand door samenwerking van twee of meer universiteiten. Andere programma's worden aangeboden op centraal of decentraal niveau binnen een universiteit of door een interuniversitair wetenschappelijk orgaan. Als voorbeelden van overwegend disciplinaire honoursmasters kunnen de honoursprogramma's van Commerciële Rechtspraktijk (UvA) en van Diergeneeskunde (UU) worden genoemd. Voorbeelden van disciplineoverstijgende programma's betreffen die van Neuroscience (VU/EUR/KNAW), Corporate Entrepreneurship (UU) en het SWR-Hendrik Muller Seminaar (KNAW).

Honoursprogramma Commerciële Rechtspraktijk, UvA [Disciplinair, alfa]

Sinds het academisch jaar 2006/2007 biedt de UvA aan masterstudenten de mogelijkheid tot het volgen van het honoursprogramma commerciële rechtspraktijk. Dit is een intensieve master met verzwaarde studielast bedoeld voor studenten die een carrière ambiëren in de commerciële rechtspraktijk. Gedegen juridische kennis van een groot aantal relevante rechtsgebieden wordt gekoppeld aan praktische vaardigheden die zijn gericht op de beroepspraktijk. Het onderwijs wordt dan ook verzorgd door zowel de Faculteit der Rechtsgeleerdheid als specialisten uit de praktijk. Hierbij valt te denken aan advocatuur, bedrijfsleven en bankwezen. Het huidige programma, dat bestaat uit 85 ECTS, is voortgekomen uit de voormalige master International Business Transactions & Law van de Amsterdam Nyenrode Law School. Oorspronkelijk was dit programma privaat gefinancierd, het huidige programma betreft een publiek gefinancierd masteraanbod van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid. De inhoud van het programma bestaat uit 13 cursussen van 5 tot 10 ECTS, waarbij de master wordt afgesloten met een Thesis van 10 ECTS. Opvallend is dat binnen het onderwijsprogramma de nadruk wordt gelegd op persoonlijke begeleiding, carrièrecoaching en specifieke trainingen die zijn afgestemd op de eisen van de commerciële rechtspraktijk. Voorbeelden van deze trainingen zijn 'corporate finance' en 'legal English'. Naast het volgen van de cursussen worden studenten door leden van de werkgeverspool uitgenodigd voor een masterclass op locatie. Nadat de studenten het honoursprogramma hebben afgerond, bieden de werkgevers de studenten de mogelijkheid aan van een stage. De selectie tot deze honoursmaster is gebaseerd op schriftelijke motivering, cijfers, specifiek behaalde vakken in het voortraject en een toelatingsgesprek.

Excellent Mastertracé Diergeneeskunde, UU [Disciplinair, biomedisch]

Sinds 1993 bestaat er aan de Faculteit Diergeneeskunde de mogelijkheid tot het volgen van een excellent tracé naast het reguliere onderwijsprogramma. Hiermee is deze Faculteit de eerste van een Nederlandse universiteit die gestart is met het aanbieden van een honoursprogramma. Dit tracé kan beschouwd worden als een individueel traject dat door een selecte groep studenten wordt gevolgd. Het is een sterk monodisciplinair programma, waarbij de nadruk ligt op het verrichten van veterinair wetenschappelijk onderzoek. De duur van het programma betreft 12 maanden, waarvan 9 maanden gericht zijn op het verrichten van onderzoekstaken. Uit een evaluatie in 2007 kwam naar voren dat de volgende belangrijke opbrengsten voor de honoursstudenten kunnen worden genoemd (Oedzes, 2007): het meer uit de studie willen halen door middel van het excellent tracé, meer kans maken op een baan aan de Faculteit Diergeneeskunde of als onderzoeker in de Verenigde Staten,

het opdoen van onderzoeksvaardigheden en persoonlijke vorming (meer kritisch-analytische houding krijgen en het beter zelfstandig leren werken). Bij succesvolle afronding van het programma krijgt de student een getuigschrift. De selectie van studenten wordt uitgevoerd door de Commissie Individueel Doctoraalexamen Diergeneeskunde (CIDD). Deze Commissie let vooral op de volgende criteria: cijfers, studietempo en motivatie voor en betrokkenheid bij veterinair relevant onderzoek.

Exchange Honours Programme Master of Neurosciences, VU/EUR/KNAW [Subdiscipline overstijgend, biomedisch]

Ieder jaar biedt de examencommissie, bestaande uit drie instituten (CNCR van de VU, Erasmus Department of Neurosciences en het NIN van de KNAW), aan een geselecteerde groep van 10 tweedejaars masterstudenten de kans tot het volgen van een exchange honoursprogramma op het vakgebied van neuroscience. Het doel van het 12 maanden durende programma is om masterstudenten te selecteren die potentie hebben om een promotietraject te volgen. Om deze groep een excellente onderzoeksomgeving te kunnen bieden, wordt onderwijs op maat verzorgd. Binnen deze internationaal georiënteerde topmaster wordt onderzoek verricht op het raakvlak van drie subdisciplines (neurosciences, neurofysiologie en neurogenomics). Tijdens het werken aan lopende onderzoeksprojecten krijgen studenten persoonlijk begeleiding. Daarnaast volgen de deelnemers aan de drie instituten cursussen die worden verzorgd door internationaal leidende onderzoekers en hoogleraren van samenwerkende onderzoeksinstituten. Bovendien worden de deelnemers van het programma betrokken bij het ontwerpen van een onderzoek, rekening houdend met een aansluitend PhD-traject. De omvang van het traject bedraagt 66-72 ECTS, waarbij minimaal 6 ECTS verworven dient te worden aan iedere betrokken universiteit. De selectie van studenten, uit biomedische richtingen, neuroscience of psychologie, is gebaseerd op (excellente) studieresultaten in de bachelor- en masterfase, het C.V., schriftelijke support van eerdere of huidige begeleiders en een toelatinggesprek.

Honours Class Corporate Entrepreneurship, UU [Discipline overstijgend, alfa]

In het voorjaar 2009 organiseert het Utrecht Centre for Education in Management and Entrepreneurship (UCEME) in samenwerking met de Rabobank voor de eerste maal een honours class Corporate Entrepreneurship voor masterstudenten. In 10 themabijeenkomsten op de vrijdagmiddag en -avond worden verschillende onderwerpen rond het thema ondernemerschap in bedrijven behandeld door docenten en professoren van UCEME en door vooraanstaande sprekers uit de praktijk van de Rabobank. Het openingsweekend, de themabijeenkomsten en het afsluitend weekend worden geheel gesponsord door de Rabobank. Deze cursus is extra-curriculair. Dit betekent dat dit onderdeel naast de eigen master gevolgd kan worden. Deze honours class kan gezien worden als een unieke gelegenheid voor studenten om te kunnen samenwerken met ondernemers en studenten van diverse studierichtingen. Volgens de organisatoren is het voor deelnemers een prachtige voorbereiding op een toekomstige loopbaan. De groep deelnemers telt 24 personen, welke bestaat uit 18 tot 20 studenten en 4 tot 6 ondernemers. In teamverband worden de studenten geacht een paper te schrijven over een actueel onderwerp over ondernemerschap. Bovendien is intensieve participatie op de discussiebijeenkomsten een vereiste. Na afloop ontvangt de student een getuigschrift 'Honours Class Corporate Entrepreneurship'. Deze class staat open voor studenten van alle masterprogramma's. Selectie vindt plaats op basis van een motivatiebrief, het curriculum vitae en een afgeronde bachelor.

SWR-Hendrik Muller Seminaar, KNAW [Discipline overstijgend, gamma]

Sinds 1998 organiseert de Sociaal-Wetenschappelijke Raad het SWR-Hendrik Muller Seminaar. Dit is een interdisciplinair programma voor circa twintig goede tot zeer goede ouderejaarsstudenten en recent afgestudeerden in de gammawetenschappen.

Dit initiatief is het SWR-Hendrik Muller genoemd, omdat het in samenwerking met de Stichting Dr. Hendrik Muller Vaderlandsch Fonds te Den Haag is opgezet. Het jaarlijkse Seminarium bestaat uit 10 bijeenkomsten en zelfstudie, waarin wetenschappelijke aspecten van maatschappelijke vraagstukken centraal staan. Tijdens wetenschappelijke discussiebijeenkomsten van hoog intellectueel niveau laten experts hun licht schijnen op verschillende aspecten van het centraal staande thema. Een voorbeeld van zo'n thema is 'De Neurobiologische Samenleving'. Van de deelnemers wordt verwacht dat zij 400 pagina's literatuur bestuderen, alle bijeenkomsten van het Seminarium bijwonen, meedenken over de inhoud, actief participeren in discussies en ook presentaties geven. Het te bestuderen materiaal is meestal sociaalwetenschappelijk van aard. De bijeenkomsten worden gekenmerkt door een interdisciplinair karakter, waarbij op diverse disciplines een beroep wordt gedaan. Te denken valt aan bijvoorbeeld: wetenschaps(sociologie), culturele antropologie, psychiatrie en criminologie. De selectie van de studenten vindt plaats op basis van een voordracht van de kandidaat gesteund door een aanbeveling van een hoogleraar of UHD in de sociale wetenschappen aan een Nederlandse universiteit.

4. Analyse van honoursmasters in Nederland

Aan de hand van vijf basiskenmerken worden de geïnventariseerde honoursprogramma's in dit hoofdstuk geanalyseerd.

De verzamelde gegevens van de honoursmasters (zie bijlage 1) zijn voor de overzichtelijkheid geordend in vijf thema's:

- 1) Missie
- 2) Doelgroep en selectie
- 3) Inhoudelijke aspecten
- 4) Onderwijsaspecten
- 5) Programmavormen

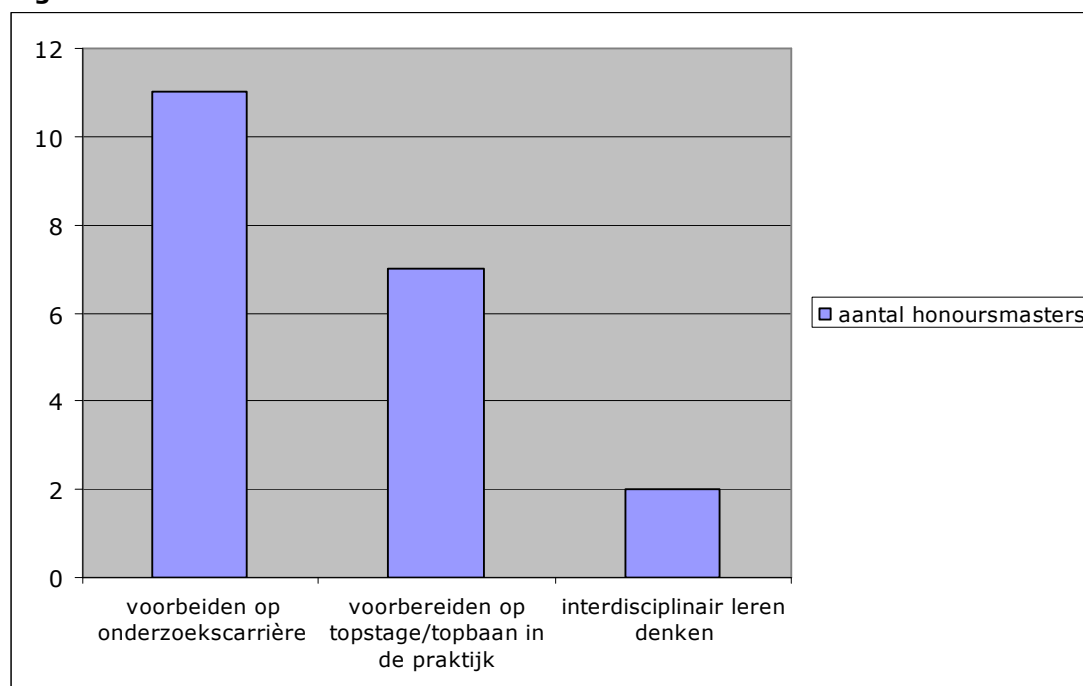
§ 4.1 Missie

Voor het achterhalen van de missies van de programma's is naar de programmadoelen gekeken, de beschrijving van de bedoeling van het programma-aanbod en, voor zover vermeld, de verwachte opbrengsten voor de student.

Onderzoeks- versus maatschappelijke gerichtheid

In de missies van de geïnventariseerde programma's kan onderscheid worden gemaakt tussen onderzoeksgerichtheid en maatschappelijke gerichtheid. Dat is gekoppeld aan een carrièreperspectief van respectievelijk onderzoeker of het vervullen van een maatschappelijke functie. In sommige programma's zijn verschillende oriëntaties aanwezig en kunnen studenten kiezen voor één van beide perspectieven. De onderzoeksgerichte oriëntatie is bij de meeste programma's aanwezig (zie figuur 4.1.). Naast deze twee dominante missies is er bij twee programma's een missie gericht op interdisciplinair leren denken.

Figuur 4.1 Missies van Nederlandse honoursmasters

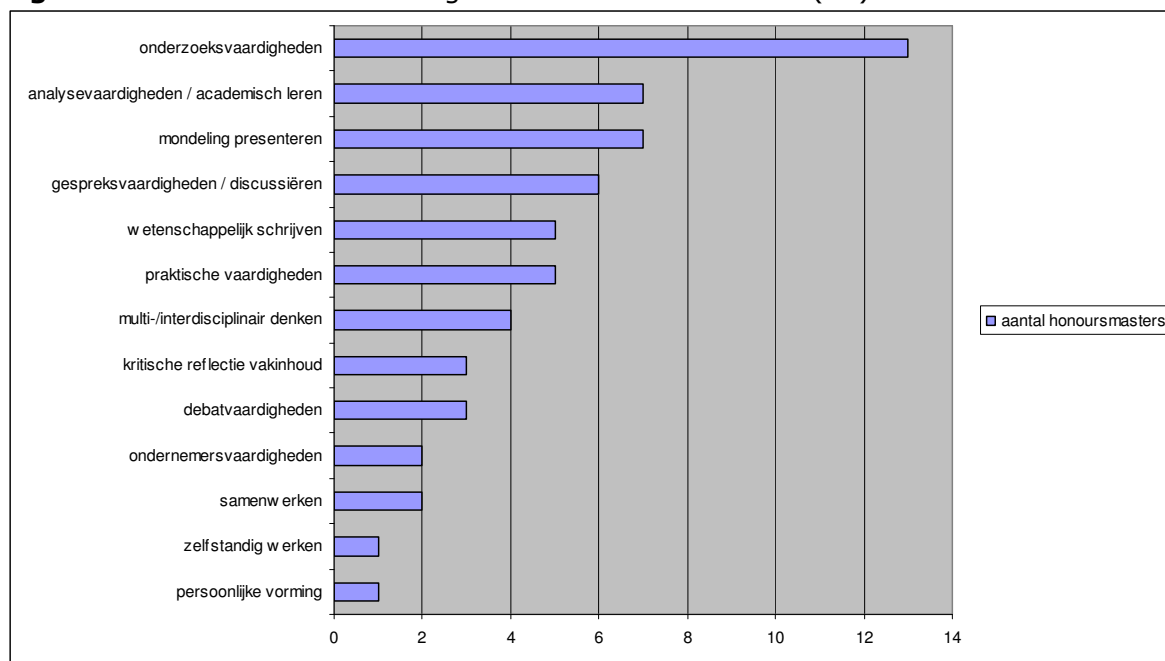

Academische vaardigheden

In de beschrijvingen van de honoursprogramma's wordt vaak aandacht besteed aan vaardigheden. Ontwikkeling van onderzoeksvaardigheden wordt bij bijna alle

programma's vermeld. Bij de helft van de programma's vinden we ook analysevaardigheden, mondeling presenteren en vaardigheden in verband met academisch leren. Daarnaast worden hier en daar gespreksvaardigheden, wetenschappelijk schrijven en praktische vakvaardigheden genoemd. In enkele programma's wordt expliciet aandacht besteed aan multi/interdisciplinair leren denken, kritische reflectie op de vakinhoud, debatvaardigheden, ondernemersvaardigheden en samenwerkingsvaardigheden.

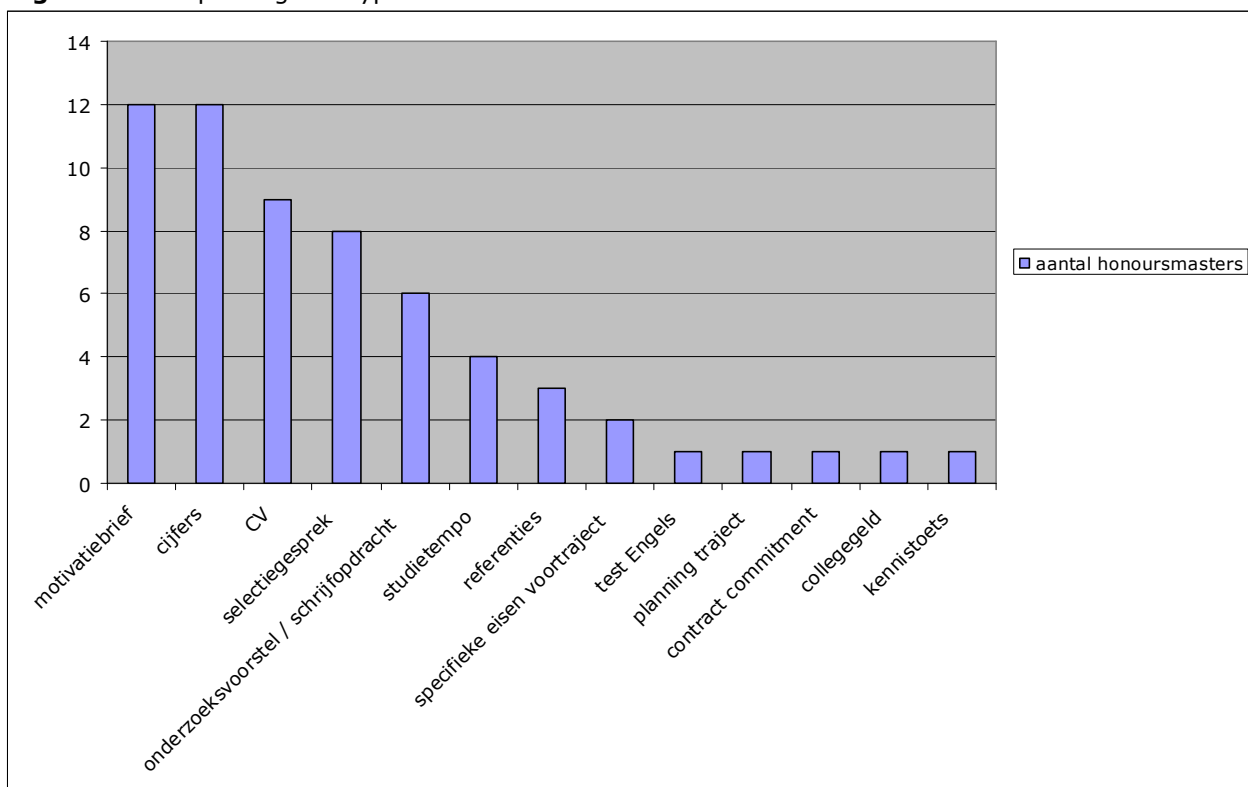
Figuur 4.2: Academische vaardigheden in honoursmasters (NL)

§ 4.2 Doelgroep en selectie

Beginnende masterstudenten kunnen zich opgeven voor een honoursmasterprogramma en worden dan geselecteerd voor deelname. Voor toelating blijkt een grote diversiteit aan selectiecriteria gehanteerd te worden (zie figuur 4.3). Bijna altijd wordt een motivatiebrief en een C.V. gevraagd. Bovendien is het gemiddelde cijfer van de bachelorvakken een selectie criterium. Een 7,0, 7,25, 7,5 of hoger wordt als gemiddelde cijfer van de afgeronde Bachelor gevraagd. In de helft van de gevallen is er een selectiegesprek. Ook wordt bij een aantal programma's een schrijfpdracht gegeven of wordt er gevraagd om een onderzoeksvoorstel te schrijven. Bij enkele programma's gelden er nog andere selectiecriteria zoals een test op beheersing van het Engels, een planning voor het honourstraject en een kennistoets. Daarnaast wordt er extra collegegeld en een contract gevraagd.

Figuur 4.3 Toepassing van type selectiecriteria binnen Nederlandse honoursmasters

Toelichting:

- * 'cijfers': 7,0 / 7,25 / 7,5 of hoger als gemiddelde cijfer van de afgeronde Bachelor
- * 'onderzoeksvoorstel / schrijfpoddracht': essay (/uit de Bachelorfase), paper of toelichting omzetten masterthesis tot onderzoeksvoorstel (soms in het Engels)
- * 'specifieke eisen voortraject': bijv. eerder behaalde cursussen in de Bachelor
- * 'referenties': schriftelijke support van eerdere tutor / begeleider
- * 'planning traject': voorstel vakkenkeuze binnen vrije ruimte in de honoursmaster

Meestal is er een maximum aan het aantal toe te laten studenten. Dat varieert van 10 tot 50 studenten met een gemiddelde over de geïnventariseerde programma's van 25.

§ 4.3 Inhoudelijke aspecten

Bij de inhoudelijke aspecten is vooral gekeken naar de (inter)disciplinariteit van een programma en de mate waarin het onderzoeks- of praktijkgericht is. Hierover was bij de beschrijvingen van de programma's voldoende informatie aanwezig. Ook op het werken met partners, dat hier nauw bij aansluit, wordt kort ingegaan.

Disciplinariteit

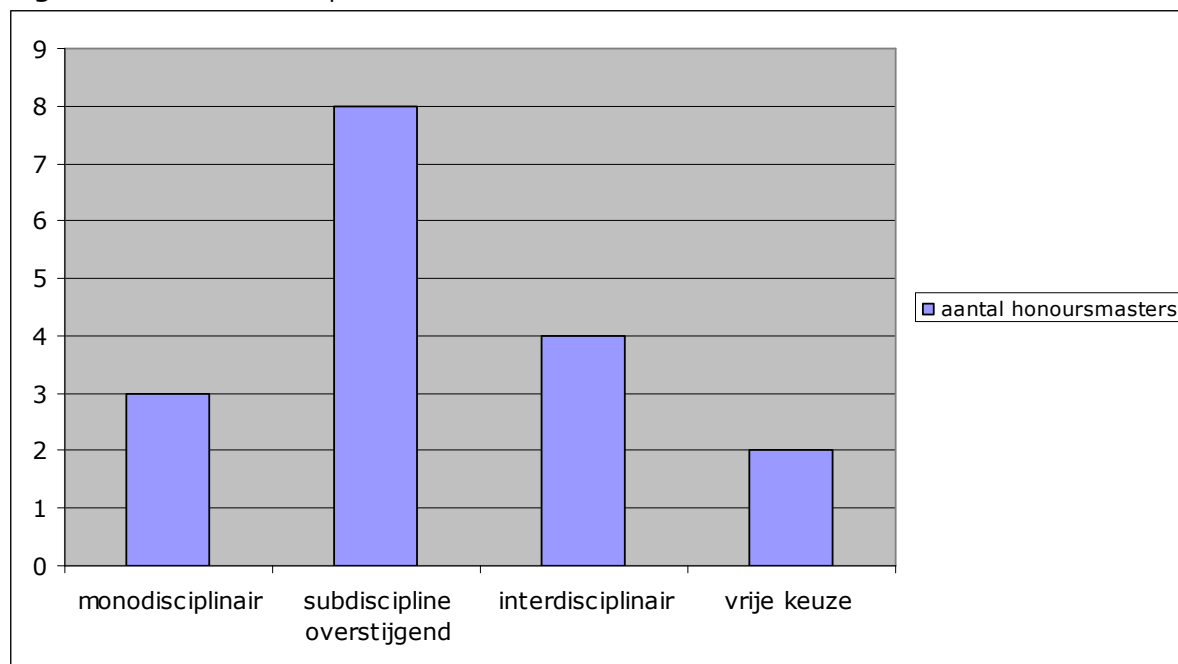
De honoursmasters worden zowel op het gebied van de alfawetenschappen, bèta/techniek, gamma als biomedisch en interdisciplinair gevonden (zie figuur 4.4). Ze zijn echter opvallend vaak binnen het alfa en biomedisch cluster te vinden en zijn dan meestal onderzoeksgericht (vooral in het biomedisch veld). De alfa-richtingen vormen ene relatief groot cluster met geesteswetenschappen, maar ook met economie en rechten erin.

Figuur 4.4 Aantal Nederlandse honoursmasters per soort discipline

Discipline>	Alfa	Bèta/techniek	Gamma	Biomedisch	Interdisciplinair
Aantal	7	1	2	6	1

De mate van interdisciplinariteit verschilt per programma (zie figuur 4.5). Er zijn drie programma's die op basis van de beschrijvingen gecategoriseerd zijn als monodisciplinair, maar bijna de helft van de programma's (acht) is subdiscipline overstijgend. Dat wil zeggen dat verschillende subdisciplines binnen een discipline aan de orde komen. Vier programma's hebben een interdisciplinaire opzet en worden interfacultair georganiseerd. Bij twee programma's is de keuze voor mono- of interdisciplinair aan de student.

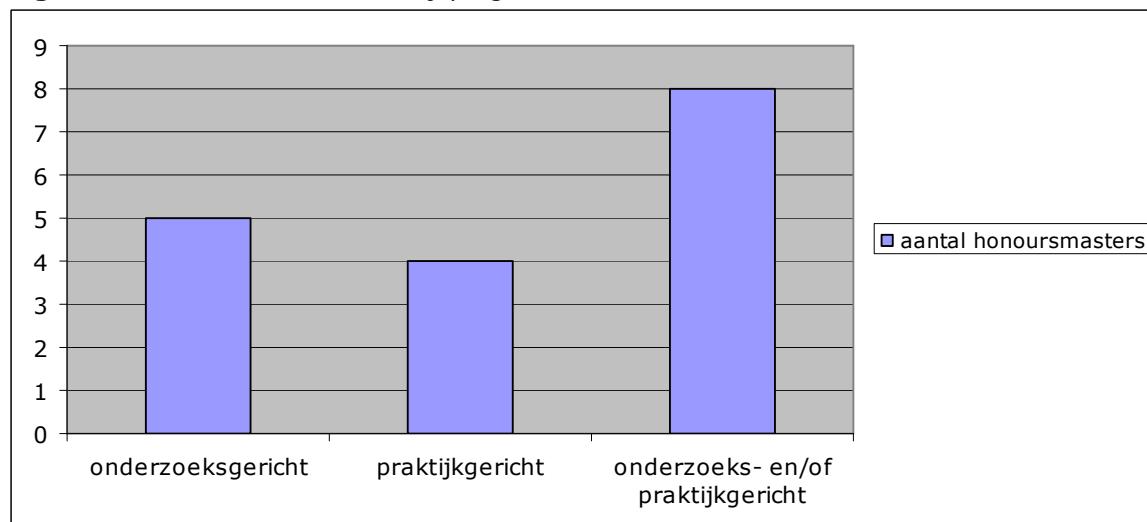
Figuur 4.5 Mate van disciplinariteit van Nederlandse honoursmasters

Onderzoeks- of praktijkgericht

De eerder genoemde onderzoeks- of maatschappelijke gerichtheid van programma's is ook terug te vinden in de onderzoeksgerichtheid versus praktijkgerichtheid. In veel (8) programma's zijn beiden terug te vinden (zie figuur 4.6).

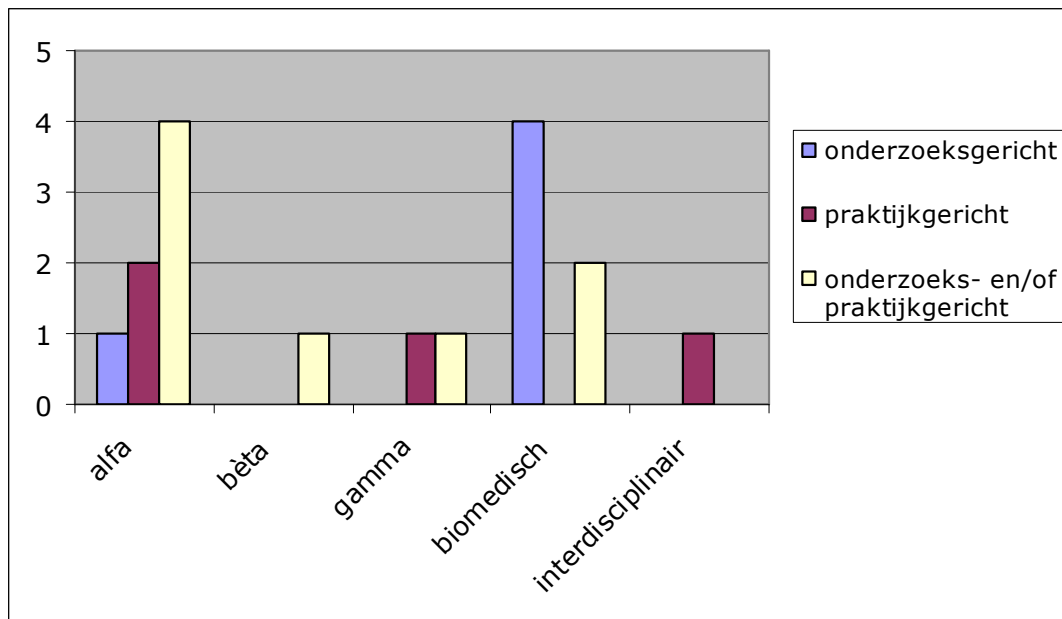
Figuur 4.6 Focus van het onderwijsprogramma binnen Nederlandse honoursmasters

De onderzoeks- en praktijkgerichtheid is ook verschillend per soort discipline (zie figuur 4.7). De onderzoeksgerichte programma's zijn vooral te vinden bij het

biomedisch cluster: vier programma's. In het alfa cluster zijn vier programma's te vinden die beide oriëntaties in zich verenigen en waar de student kan kiezen voor een oriëntatie.

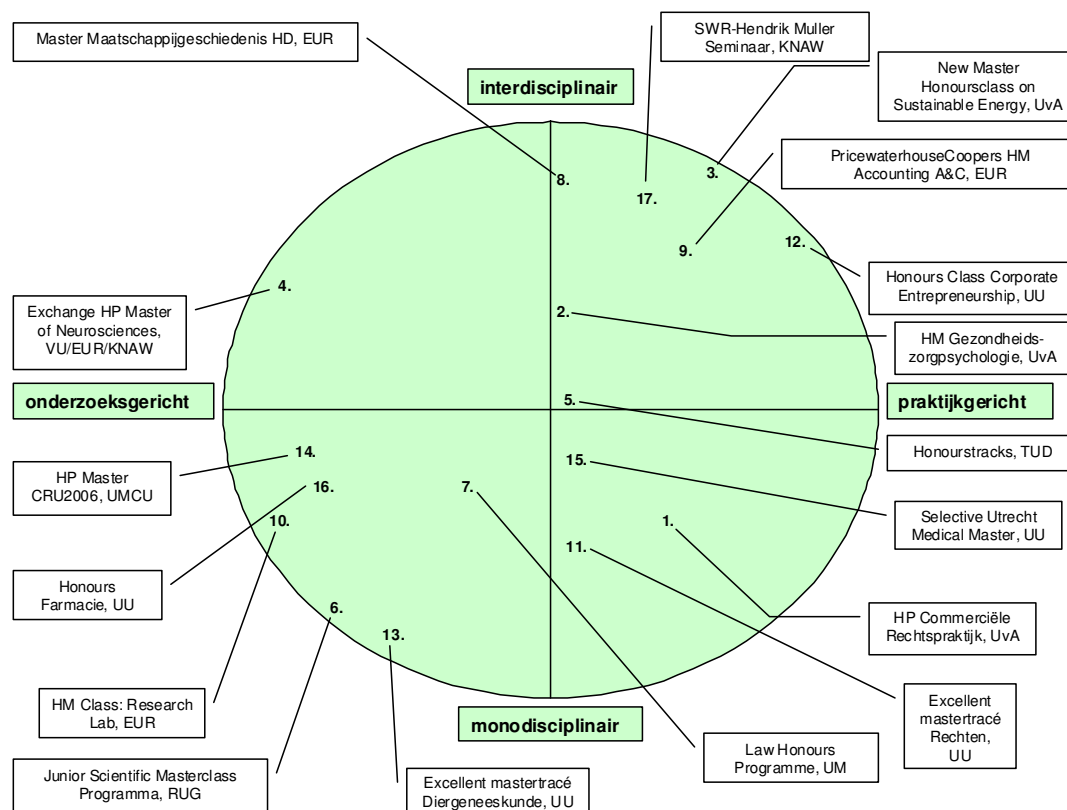
Figuur 4.7 Focus van Nederlandse honoursmasterprogramma's naar discipline

Onderzoeks- en praktijkgerichtheid in relatie met disciplinariteit.

Om een overzicht te krijgen over de relatie tussen onderzoeks/praktijkgerichtheid en disciplinariteit is een diagram (figuur 4.8) gemaakt waarin de verschillende programma's zijn uitgezet. De horizontale as is onderzoeks- versus praktijkgerichtheid en de verticale as mono- versus multi/interdisciplinair. Op basis van de beschikbare gegevens zijn de programma's 'tentatief' uitgezet in bijgaand diagram. Programma's met een sterk monodisciplinaire of interdisciplinaire inhoud zijn respectievelijk onder of boven in de verticale as gesitueerd. Programma's waarin andere disciplines aan de orde komen staan in de bovenste helft, programma's waarin subdisciplines gecombineerd worden staan daaronder. Programma's waarin onderzoek centraal staat, staan overwegend in de linkerkant van het diagram en programma's, die overwegend praktijkgericht zijn, staan rechts. Programma's die beide oriëntaties hebben, staan in het midden. Als de nadruk meer ligt op de onderzoekskant, staan ze meer naar links; als de nadruk meer ligt op de praktijkgerichte kant, staan ze meer naar rechts.

Figuur 4.8 Tentatieve ordening onderzoeks/praktijkgerichtheid en mono/interdisciplinariteit van honoursmasters

In het diagram ligt de nadruk op monodisciplinair gerichte programma's (onderste helft : 9 programma's), maar toch is iets minder dan de helft multi/interdisciplinair (7 programma's) en één programma is daartussen gesitueerd. Gegeven het feit dat de bijbehorende opleidingen veelal monodisciplinair zijn is dit wel vermeldenswaard. Opvallend is verder dat vijf programma's zowel onderzoeks- als praktijkgericht zijn met vaak keuzemogelijkheden voor de student binnen het programma.

De drie honoursmaster classes in het bovenste gedeelte van het diagram zijn allemaal multi/interdisciplinair van opzet. Bij deze programma's is sprake van een actuele, maatschappelijke gerichtheid.

De biomedische studierichtingen zijn goed vertegenwoordigd (7 programma's) met veelal een accent op onderzoeksgerichtheid. Programma's op het gebied van rechten en economie zijn met zes programma's een goed tweede. Er zijn drie programma's in de sociale wetenschappen en slechts één in de 'harde' bèta/techniek sector. Mogelijk komt dit omdat de researchmaster in deze sector veel studenten trekt of talentontwikkeling en diversiteit op een andere wijze wordt gerealiseerd.

Maar één programma heeft een zwaar accent op het gebied van interdisciplinair onderzoek. Mogelijk is hier nog een onontgonnen gebied.

Partners

Opvallend vaak zijn er externe partners betrokken bij de honoursmasters zoals onderzoeksinstituten, advocatenkantoren, accountantskantoren, overheidsinstanties, musea en banken. Deze partners kunnen mogelijkheden bieden om de onderzoeks- of praktijkgerichtheid van het programma te versterken. Bij praktijkgerichte honoursmasters zijn vaak grote bedrijven als partner betrokken.

§ 4.4 Onderwijsaspecten

Informatie over de onderwijsaspecten was wat moeilijker uit de beschrijvingen te halen. Hier geven we de indruk van de onderwijsvormen weer en de mate waarin het programma een open of gesloten karakter had.

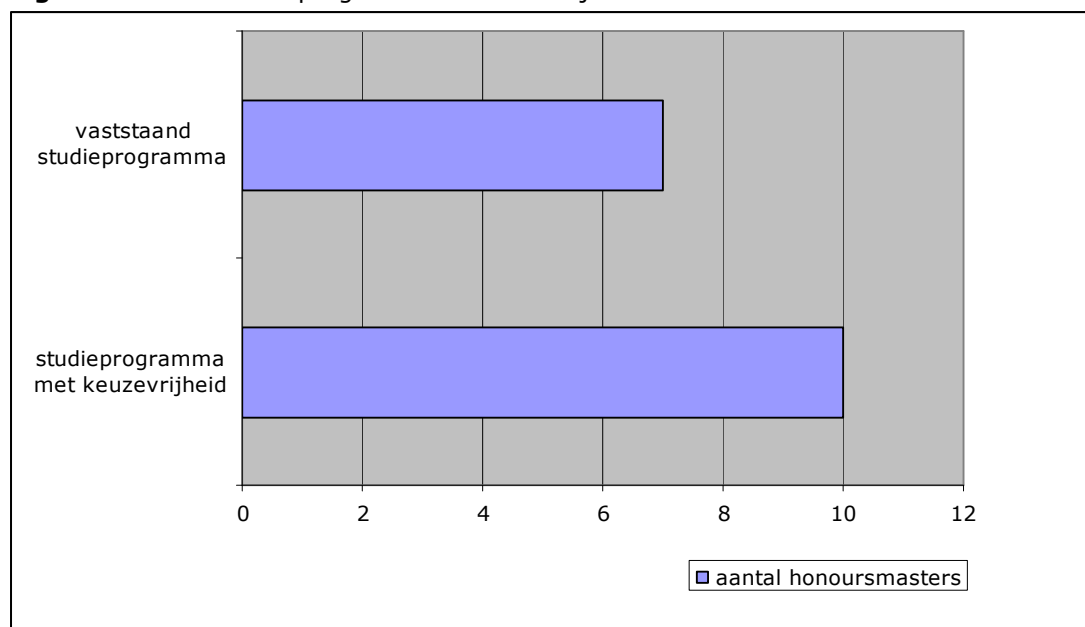
Onderwijsvormen

De onderwijsvormen binnen de programma's zijn opvallend kleinschalig. De nadruk ligt meestal op werkcolleges met kleine groepjes honoursstudenten en daarnaast intensieve individuele begeleiding door een hoofd- of topdocent.

Open of gesloten karakter

Het open respectievelijk gesloten karakter van de programma's is verschillend (zie figuur 4.9). Bij tien van de zeventien programma's is er een zekere keuzevrijheid voor de student. Zeven honoursmasters hebben een volledig vaststaand programma. Volledige keuzevrijheid binnen een Nederlandse honoursmaster is niet gevonden, zo moeten onderzoeksvoorstellen bijvoorbeeld worden afgestemd op het lopende onderzoeksprogramma.

Figuur 4.9 Vaststaand programma of keuzevrijheid binnen Nederlandse honoursmasters

§ 4.5 Programmavormen

Bij de vorm van het totale programma van de honoursmaster wordt ingegaan op de programmering, de omvang, de duur en de voertaal.

Omvang van het honoursprogramma

Niet altijd wordt de omvang van een honoursprogramma in ECTS aangegeven. Bij zeven Nederlandse honoursprogramma's wordt wel het aantal ECTS aangegeven, dit varieert van 8 tot 25 ECTS per jaar. Gemiddeld omvatten deze honoursprogramma's 15 ECTS bovenop het reguliere programma. Dat is een verzwaring met 25%. Dit is vergeleken met de honoursprogramma's in de bachelor veel. Daar wordt gemiddeld 10 ECTS per jaar (17%) extra besteed aan het honoursprogramma.

Duur van het honoursprogramma

De duur van het honoursprogramma is meestal een afgeleide van de duur van het masterprogramma waar het bij hoort. De duur in Nederland varieert van 1, 1 ½, tot 2 jaar. Drie kortere programma's, aangeduid als honours classes, zijn

geïnventariseerd van respectievelijk een half jaar, drie maanden en één fulltime week.

Voertaal

De voertaal in de honoursmasters is in zes gevallen Nederlands en drie gevallen Engels (zie figuur 4.10). Bij acht programma's wordt er niet specifiek voor één taal gekozen maar is er een combinatie van Nederlands en Engels. Bij sommige programma's is het bijvoorbeeld mogelijk om de thesis naar keuze in het Nederlands of in het Engels te schrijven.

Tabel 4.10 Voertaal van honoursmasters aan Nederlandse universiteiten

Voertaal	Overwegend NL	Combinatie NL & EN*	Overwegend EN
Aantal programma's	6	8	3

Programmering

Praktisch altijd worden honoursmasters parallel geprogrammeerd met de reguliere master. Sommige honoursprogramma's zijn doorlopend en hebben zowel betrekking op de bachelor- als de masterfase. Voorbeelden zijn het Honours College Farmacie te Utrecht en het Junior Scientific Master Class Programma te Groningen

§ 4.6 Samenvatting analyse Nederlandse honoursmasters

Samengevat levert een analyse van de honours masterprogramma's in Nederland het volgende beeld op.

- **Missie**
De programma's zijn gericht op onderzoek of beroepsuitoefening waarbij er een carrièreperspectief aanwezig is van respectievelijk onderzoeker of een maatschappelijke functie. In sommige programma's kunnen studenten kiezen voor één van beide perspectieven. Er wordt apart aandacht besteed aan vaardigheden in de honoursprogramma's. De onderzoeksvaardigheden komen bij bijna alle programma's voor. Bij de helft van de programma's vinden we ook analysevaardigheden, vaardigheden in verband met academisch leren en mondeling presenteren terug. Daarnaast worden hier en daar gespreksvaardigheden, wetenschappelijk schrijven en praktische vaardigheden genoemd. In enkele programma's wordt expliciet aandacht besteed aan multidisciplinair leren denken, kritische reflectie op de vakinhoud, debatvaardigheden, ondernemersvaardigheden en samenwerkingsvaardigheden.
- **Doelgroep en selectie**
Er blijkt een aantal selectiecriteria gehanteerd te worden. Bijna altijd wordt een motivatiebrief en een C.V. gevraagd. Bovendien is het gemiddelde cijfer van het bachelordiploma een selectie criterium. In de helft van de gevallen is er een selectiegesprek. Ook wordt bij een aantal programma's een schrijfofdracht gegeven of wordt er gevraagd om een onderzoeksvoorstel te schrijven. Bij enkele programma's worden de volgende selectiecriteria opgesteld: test Engels, planning van het honourstraject en een kennistoets. Meestal wordt er een beperkt aantal studenten toegelaten. Dat varieert van 10 tot 50 studenten met een gemiddelde over de geïnventariseerde programma's van 25.
- **Inhoudelijke aspecten**
Er zijn programma's op het gebied van de alfa-, bèta- (/techniek) en gammawetenschappen gevonden. Daarnaast bestaan er ook biomedische en interdisciplinaire programma's. Wel zijn honoursmasters opvallend vaak binnen het alfa- en biomedisch cluster te vinden. Bovendien zijn deze programma's meestal onderzoeksgericht (vooral in het biomedisch veld) of subdiscipline overstijgend. Opvallend vaak zijn er externe partners bij het

programma betrokken zoals onderzoeksinstituten, advocatenkantoren, accountantskantoren, overheidsinstanties, musea en banken. Samenwerking met externe partners kan de onderzoeks- of maatschappelijke gerichtheid van ene honoursmaster versterken. Bij praktijkgerichte honoursmasters zijn vaak grote bedrijven als partner betrokken.

- **Onderwijsaspecten**

De onderwijsvormen zijn kleinschalig. De nadruk ligt meestal op het verzorgen van werkcolleges met kleine groepjes honoursstudenten en de intensieve individuele begeleiding door een hoofd- of topdocent. Vaak betreft de master een vaststaand onderwijsprogramma met enige mate van keuzevrijheid (binnen de mogelijkheden van het lopende onderzoeksprogramma).

- **Programmavormen**

De omvang van de honoursmaster varieert per programma. Verder valt op dat sommige honoursprogramma's doorlopen van de bachelor- in de masterfase.

De honoursstudent heeft voor het schrijven van de masterthesis vaak de keuze tussen Nederlands of Engels.

5. Nederlandse honoursmasters: profielschetsen

§ 5.1 Drie profielen

Uit de inventarisatie komen grofweg drie soorten programma's naar voren die zich onderscheiden naar missie en opzet. Ter illustratie zijn hieronder profielen van deze programma's geschetst. Het betreft 'de onderzoeksgerichte honoursmaster', 'de praktijkgerichte honoursmaster' en de 'multidisciplinaire honoursmasterclass'.

Onderzoeksgerichte honoursmaster

De 'onderzoeksgerichte honoursmaster' kan worden omschreven als een onderwijsprogramma waarin een duidelijke onderzoeksfocus is aangebracht. De ontwerpers hiervan zien het als belangrijk dat de student zich voorbereidt op een onderzoekscarrière. In de meeste gevallen is dit type honoursmaster terug te vinden bij de biomedische disciplines (zoals Geneeskunde of Diergeneeskunde). De keuzevrijheid voor een onderzoeksonderwerp is beperkt, omdat de onderzoeksvoorstellen van studenten afgestemd dienen te worden op het lopende onderzoeksprogramma. Niet verwonderlijk ligt de nadruk binnen dit honoursonderwijs op het verwerven van onderzoeksvaardigheden. Verondersteld wordt dat de masterthesis van de betreffende student een eerste hoofdstuk is van het toekomstige proefschrift. Deze honoursmaster is in de meeste gevallen sterk monodisciplinair van aard. Slechts een beperkt aantal programma's is subdiscipline overstijgend. Als bij de realisatie van het programma wordt samengewerkt met anderen, betreft de partner vaak een extern wetenschappelijk instituut (zoals de Koninklijke Nederlandse Akademie voor Wetenschappen).

Praktijkgerichte honoursmaster

Als tweede profiel kan de 'praktijkgerichte honoursmaster' worden genoemd. Anders dan de 'onderzoeksgerichte honoursmaster' is een belangrijk doel dat de student zich voorbereidt op een topbaan in de praktijk middels een zogenaamde topstage. Opvallend is dat deze onderwijsprogramma's grotendeels gesitueerd zijn binnen de alfa- of gammawetenschappen. Voorbeelden zijn terug te vinden binnen disciplines als rechten en economie. Deze programma's worden bovendien georganiseerd in samenwerking met (inter)nationaal bekende advocaten- en accountantskantoren en banken. Tijdens het volgen van seminars en individuele begeleidingstrajecten vanuit de praktijk krijgen studenten een kijkje in de wereld van het bedrijfsleven. Het onderwijsprogramma biedt daarom ruimte voor het ontwikkelen van enkele specifieke vaardigheden zoals gespreks- en ondernemersvaardigheden. De 'bredere blik' van zo'n honoursmaster is terug te vinden in het subdiscipline overstijgende karakter. Zo is het 'Excellent Mastertracé Rechten' (UU) toegankelijk voor masterstudenten van nauw verwante subdisciplines zoals 'Nederlands Recht', 'Internationaal en Europees Recht' en 'Recht en Onderneming'. Dit excellent tracé heeft overigens een missie die zowel op wetenschappelijk onderzoek als op de maatschappij gericht kan zijn.

Multidisciplinaire honoursmasterclass

Het derde profiel betreft de 'multidisciplinaire honoursmasterclass'. Anders dan de twee besproken profielen wordt dit traject meestal aangeboden in de vorm van een zogenaamde 'honours class'. De kern van het programma bestaat bijvoorbeeld uit een serie discussiebijeenkomsten en de studielast is maximaal 10 ECTS. Van de student wordt een goede voorbereiding gevraagd, vaak via opdrachten, actieve participatie tijdens discussiebijeenkomsten en door de presentatie van een eindwerkstuk. Studenten komen van verschillende studierichtingen. De colleges of seminars hebben een sterk inter- of multidisciplinair karakter met docenten/gast sprekers vanuit verschillende invalshoeken. Een voorbeeld hiervan is

het SWR¹ Hendrik-Muller Seminar, waarin de deelnemende studenten vanuit diverse universiteiten met elkaar discussiëren over actuele maatschappelijke vraagstukken. Er zijn bijdragen vanuit de sociologie, culturele antropologie, psychiatrie en criminologie om tot een relevante discussie van de problematiek te komen. Deze relatief korte trajecten worden aangeboden door een combinatie van faculteiten of interfacultaire of zelfs interuniversitaire instituten.

§ 5.2 De honoursmaster: andere accenten dan de honoursbachelor?

Al met al lijken de honoursmasterprogramma's een follow-up van de bachelor honoursprogramma's met een selectie, een beperkte groep studenten die extra dingen doet en meer uitdaging. Toch zijn er verschillen.

Bij de selectie wordt soms naar een veel bredere set criteria gekeken dan in de honoursbachelor. De gerichtheid op het carrièreperspectief komt in de honoursmaster meer naar voren met een accent op een specifiek onderzoeksterrein of op een maatschappelijke functie. Bovendien is de duur van het honoursprogramma in de masterfase korter (één hooguit twee jaar), omdat het masterprogramma korter is.

Bij een aantal opleidingen bestaat er overigens een nauwe samenhang tussen het honoursprogramma in de bachelorfase en bijvoorbeeld de researchmaster, ook al heeft deze niet het predicaat 'honours'. Een substantieel aantal honoursstudenten uit de bachelor gaat vaak door naar deze master. Soms worden ook onderwijsvormen en activiteiten die goed gewerkt hebben in de honoursbachelor, bijvoorbeeld de vorming van een 'honours community', overgenomen in het masterprogramma. Verder valt op dat 'Honours Colleges' in de masterfase ontbreken, terwijl deze vorm van 'honours' wel bestaat in bachelorprogramma's van diverse universiteiten.

---

¹ SWR = Sociaal Wetenschappelijke Raad

6. Overzicht van buitenlandse honoursmasters

Van een aantal buitenlandse universiteiten zijn beschrijvingen van honoursmasterprogramma's verzameld. Deze verzameling heeft niet de pretentie om uitputtend te zijn, maar is wel illustratief voor de verscheidenheid. In deze inventarisatie zijn de gegevens van honoursmasterprogramma's verzameld uit Duitsland, Ierland, Italië, Canada, Verenigde Staten en Australië. In totaal zijn er 17 honoursmastersprogramma's geanalyseerd.

§ 6.1 Overzichtsschema van buitenlandse honoursmasters

Tabel 6.1 Indeling honoursmasters naar soort discipline en per land

Landen/ discipline	Alfa	Bèta/techniek	Gamma	Biomedisch	Interdisciplinair
Duitsland	1. Honoursmaster programme East European Studies (Ludwig-Maximilians München)	2. HP TU (München/Erlangen-Nuremberg) 3. HP for Graduate Students (Saarland) 4. Physics and Astronomy (Bonn/Köln)			
Ierland	5. BA / MA in Liberal Arts (Dublin)			6. Veterinary Medicine (Dublin)	
Italië		7. HMP in Research (Trento)			
Canada	8. Theological Studies (Saskatoon)				
Verenigde Staten	9. Honors Program Law School (Roger Williams) 11. The Attorney General's HP (Department of Justice) 12. Full-time Honors MBA Program (City University of New York)	10. SEECs (Central Florida)	13. Course Political Economy (Georg Wythe)		
Australië	14. Master of Criminology and Criminal Justice with Honours (Mt Gravatt) 15. Master of Arts (Charles Sturt)	16. Master of IT (Monash)	17. Master of Social Science Honours (Newcastle)		

§ 6.2 Voorbeelden van buitenlandse honoursmasters

Hieronder staan ter illustratie korte beschrijvingen van een vijftal honoursmasterprogramma's van buitenlandse universiteiten. Het zijn voorbeelden uit respectievelijk Italië, Duitsland, Verenigde Staten (2x) en Australië. Allereerst worden de overwegend disciplinaire honoursmasters beschreven uit Trento (Italië) en uit Rhode Island (VS). Vervolgens komen de meer disciplineoverstijgende programma's aan bod uit München (Duitsland), Salt Lake City (VS) en Newcastle (Australië).

Honors Master Program in Research ICT, University of Trento (Italië) [Disciplinair, bèta/techniek]

Vanaf de start van het academisch jaar organiseert deze Italiaanse universiteit een honoursprogramma voor een selecte groep masterstudenten. Deze honoursmaster is gericht op de meest getalenteerde en gemotiveerde studenten die uitgedaagd worden door werken in een excellente onderzoeksomgeving. Niet alleen studenten die in Trento op topniveau hun bachelorprogramma hebben gehaald, worden uitgenodigd om te reageren. Daarnaast is het aanbod ook gericht op buitenlandse topstudenten binnen de discipline 'Informatie en Communicatie Technologie (ICT)'. Het doel van het programma is om de honoursstudenten specifieke onderzoeksvaardigheden aan te leren rekening houdend met een toekomstige loopbaan als onderzoeker in het bedrijfsleven of functionerend binnen een promotietraject. Het programma bestaat uit een 2-jarige academische master met extra honoursonderdelen. Voor succesvolle afronding van deze honoursmaster moet de student 138 ECTS aan studiepunten verwerven. Bovendien worden tijdens het traject eisen gesteld aan het behalen van een minimum aan studiepunten per periode. De master wordt volledig in het Engels verzorgd, waarbij de student extra honours cursussen volgt en op maat begeleid wordt bij het verrichten van onderzoekstaken. Bij ingang van deze honoursmaster wordt in overleg met een tutor een studieplan opgesteld. Een half jaar van het programma is gereserveerd voor het opdoen van stage-ervaring bij een bedrijf. Om toegelaten te worden tot de master dient de student aan de volgende eisen te voldoen: afgeronde bachelor, hoge cijfers, certificaat Engels en een curriculum vitae met aantoonbare werk- en (eventuele) doceerervaring.

Honors Program, Roger Williams University School of Law (VS) [Disciplinair, alfa]

Deze jonge private universiteit is de enige 'Law School' in de Amerikaanse staat Rhode Island. Parallel aan het driejarige programma voor Juris Doctor loopt het Honors Program. Voor een selecte groep van maximaal 35 studenten wordt een relatief vastliggend extra programma aangeboden. In kleine groepen participeren de deelnemers in seminars, 'clinics', trainingen en volgen ze stages. Het honoursprogramma is sterk gericht op de beroepspraktijk, waarbij vaardigheden als debatteren en mondeling presteren centraal staan. Daarnaast dienen de studenten een research paper te schrijven als onderdeel van hun individuele onderzoeksprojecten. Diverse partners uit de rechtspraktijk binnen Rhode Island verzorgen discussiebijeenkomsten voor het programma of bieden stages aan. Om toegelaten te worden tot het traject worden diverse eisen gesteld. Hierbij kan gedacht worden aan: cijfers (GPA), de Law School Admission Test (LSAT) en referenties. Na het succesvol doorlopen van het extra programma ontvangt de student een 'Honors certificate' met een extra aantekening op het diploma 'Juris Doctor'.

Honours Program Computational Science and Engineering, TU München / University Erlangen-Nuremberg / Elite Network of Bavaria (Duitsland) [Disciplinair, bèta/techniek]

Sinds het voorjaar van 2005 wordt op initiatief van de Duitse deelstaat Beieren het honoursprogramma 'Computational Science and Engineering (CSE)' georganiseerd. In samenwerking met de programma's van de betrokken universiteiten vormt deze CSE de 'Bavarian Graduate School of Computational Engineering (BGCE)'. Deze Graduate School wordt gesubsidieerd door het 'Elite Network of Bavaria' met als doel om de groeiende sector 'Computational Engineering' een impuls te geven door het werven en verder ontwikkelen van hoog gekwalificeerde studenten. Voor getalenteerde masterstudenten is het een kans om een wetenschappelijke opleiding te kunnen combineren met het verwerven van relevante beroepsvaardigheden. Na een selectieprocedure in het eerste semester van de master gaat in het tweede halfjaar het 'elite programma' van start. De selectie voltrekt zich op basis van behaalde excellente cijfers in het eerste semester, het C.V., scores van kennis- en taaltoetsen, individuele talenten, de studieplanning en het selectiegesprek. De drie belangrijke pijlers van dit programma betreffen: projectwerk binnen een lopend onderzoeksproject of in samenwerking met een industriële partner, het volgen van zomer- of wintercolleges en het deelnemen aan seminars over persoonlijke, academische en beroepsvaardigheden. In overleg met een persoonlijke tutor wordt een studieplan opgesteld waarin de gekozen onderdelen binnen het traject onderbouwd dienen te worden. Indien het honoursmasterprogramma met succes wordt afgerond, krijgt de student het certificaat 'Honours Program' uitgereikt.

Graduate Honors Program, George Whyte University (VS) [Multidisciplinair, alfa]

Deze universiteit uit Salt Lake City biedt in de periode januari tot mei een multidisciplinair 'Honors Program' aan voor zowel bachelor- als masterstudenten en professionals uit de beroepspraktijk. In 2009 luidde de titel van het programma: 'Political Economy: Shaping the Modern World'. Volgens Dr. Shane Schulthies hebben vele professionals te weinig kennis over de basisprincipes die ten grondslag liggen aan de huidige economische structuren en patronen in de wereld. Om een 'successful leader' te kunnen worden in de 21^e eeuw is het daarom noodzakelijk om een 8-tal meesterwerken van grote academici te hebben bestudeerd. Tijdens de bijeenkomsten wordt er gelezen en gediscussieerd. Daarnaast krijgt iedere student een persoonlijk begeleidingstraject aangeboden, die dient te helpen om persoonlijke doelen te bereiken. Binnen het persoonlijke studieproject wordt literatuur geselecteerd voor een specifiek interessegebied. Daarbij kunnen diverse vaardigheden worden ontwikkeld om de doelen te bereiken, zoals: 'het leren van een taal' of 'spreken in het openbaar'. De selectie voor het programma is gebaseerd op de beantwoording van vragen op een registratieformulier.

Master of Social Science (Honours), University of Newcastle (Australië) [Disciplinair, gamma]

Deze Australische universiteit biedt als vervolg op de 'Master of Social Science' een honoursprogramma van één semester fulltime of twee semesters halftime aan. Studenten die deze master hebben afgerond met een bovengemiddelde cijferreeks, kunnen geselecteerd worden voor dit extra traject. Bovenop de reguliere (Australische) 80 studiepunten vullen de honoursstudenten 40 extra studiepunten in door het schrijven van een mini thesis van 15.000 tot 20.000 woorden. In overleg met een persoonlijke supervisor van de 'School of Social Sciences' selecteren de studenten een onderwerp. Binnen deze onderzoeksgerichte honoursmaster wordt op de volgende academische vaardigheden een beroep gedaan: onderzoeksvaardigheden, wetenschappelijk schrijven, time management, kritisch analyseren van de vakinhoud, reflectievaardigheden en mondeling presenteren. Bij succesvolle afronding ontvangt de student een certificaat waarmee hij of zij ruime carrièremogelijkheden creëert in overheids- en commerciële sectoren.

7. Analyse buitenlandse honoursmasterprogramma's

Bij de zeventien buitenlandse honoursmasters is, net als bij de Nederlandse, gekeken naar de volgende vijf kenmerken:

- 1) Missie
- 2) Doelgroep en selectie
- 3) Inhoudelijke aspecten
- 4) Onderwijsaspecten
- 5) Programmavormen

Aan het eind van dit hoofdstuk zal een vergelijking gemaakt worden van buitenlandse met Nederlandse honoursmasters.

De verzameling honoursmasterprogramma's is niet een uitputtend overzicht maar wel illustratief voor dit soort programma's voor zover die op het internet te vinden waren.

§ 7.1 Missie

Een aantal programma's heeft een inhoudelijke focus op 'verwerving van inhoudelijke kennis van een academische discipline'. Sommige programma's hebben daarbij een sterke onderzoeksfocus of juist een sterke praktijkgerichtheid.

Een voorbeeld van een honoursmasterprogramma dat onderzoekgericht is, is 'Research ICT', van de University of Trento in Italië. Het doel van het programma is om de honoursstudenten specifieke onderzoeksvaardigheden aan te leren rekening houdend met een toekomstige loopbaan als onderzoeker in het bedrijfsleven of functionerend binnen een promotietraject. Het programma bestaat uit een 2-jarige academische master met extra honoursonderdelen. Voor succesvolle afronding van deze honoursmaster moet de student 138 ECTS aan studiepunten verwerven. De master wordt volledig in het Engels verzorgd waarbij op maat begeleid wordt bij het verrichten van onderzoekstaken. Bij de start van deze honoursmaster wordt in overleg met een tutor een studieplan opgesteld. Een half jaar van het programma is gereserveerd voor het opdoen van stage-ervaring bij een bedrijf.

Bij diverse honoursmasterprogramma's worden expliciet de partners vermeld waarmee samengewerkt wordt. Dit kunnen onderzoeksinstituten zijn maar vaker zijn het bedrijven en overheidsinstellingen. Twee voorbeelden uit respectievelijk de Verenigde Staten en Duitsland illustreren hoe dit vorm krijgt.

Bij het honoursmasterprogramma van de Roger Williams Law school verzorgen diverse partners uit de rechtspraktijk binnen Rhode Island discussiebijeenkomsten of bieden stages aan.

Op initiatief van de Duitse deelstaat Beieren wordt het honoursprogramma 'Computational Science and Engineering (CSE)' sinds het voorjaar van 2005 georganiseerd. In samenwerking met de programma's van de betrokken universiteiten (TU München / University Erlangen-Nürnberg) vormt deze CSE de 'Bavarian Graduate School of Computational Engineering (BGCE)'. Deze Graduate School wordt gesubsidieerd door het 'Elite Network of Bavaria' met als doel om de groeiende sector 'Computational Engineering' een impuls te geven door het opleiden van hoog gekwalificeerde studenten.

Vaardigheden

In de honoursmaster aan de TU München / University Erlangen-Nürnberg komen de volgende vaardigheden naar voren: projectwerk binnen een lopend onderzoeksproject of in samenwerking met een industriële partner, het volgen van zomer- of wintercolleges en het deelnemen aan seminars over persoonlijke, academische en beroepsvaardigheden.

In de Australische honoursmaster van de University of Newcastle wordt er aandacht besteed aan een nog breder pakket aan academische vaardigheden:

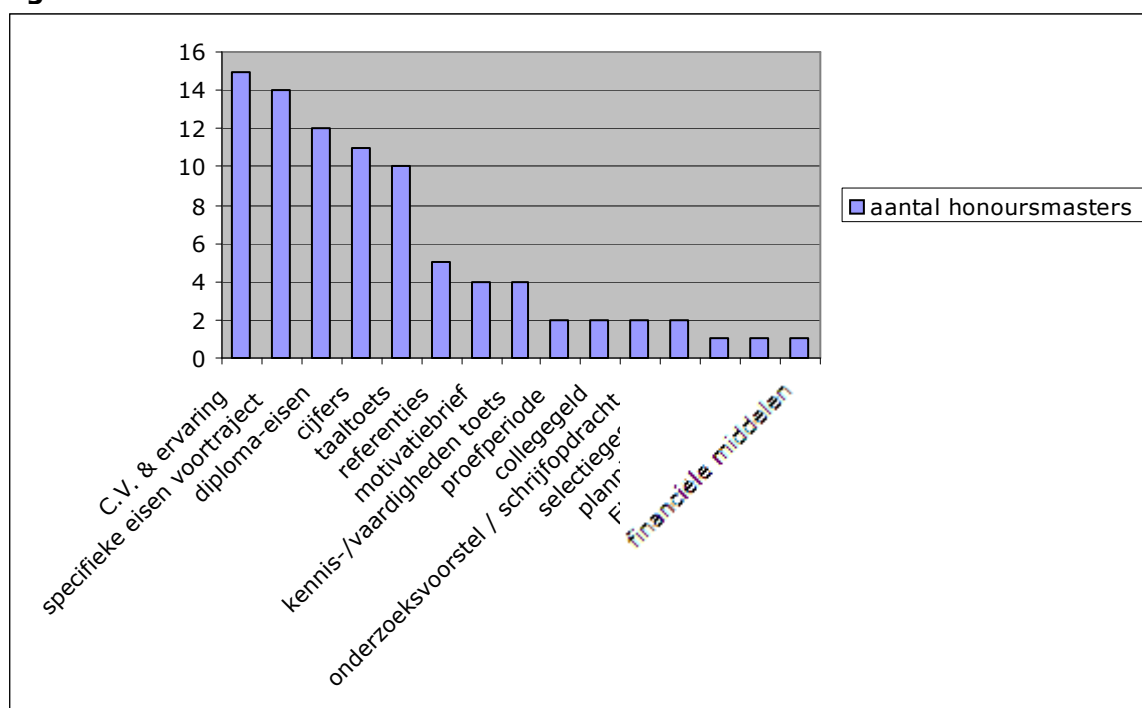

onderzoeksvaardigheden, wetenschappelijk schrijven, timemanagement, kritisch analyseren van de vakinhoud, reflectievaardigheden en mondeling presenteren.

§ 7.2 Doelgroep en selectie

De honoursmasters richten zich vaak op een internationale doelgroep van studenten. Bij een aantal universiteiten wordt, waarschijnlijk mede daardoor, extra veel aandacht besteed aan de selectie. Vaak zijn hele handleidingen voor de selectie beschikbaar met een opvallend uitgebreide lijst van criteria waaraan de kandidaat moet voldoen. Tegelijkertijd zijn er grote verschillen in soort en aantal criteria van de verschillende honoursmasters. In figuur 7.1 komt de grote variëteit aan selectiecriteria binnen buitenlandse honoursmasterprogramma's naar voren.

Figuur 7.1 Gebruik van selectiecriteria binnen 17 buitenlandse honoursmasters

Er blijkt een grote diversiteit aan selectiecriteria gehanteerd te worden. Bijna altijd wordt bij de inschrijving een motivatie en C.V. gevraagd. Verder zijn de cijfers van de bachelorvakken en diploma's een selectie criterium. In een aantal gevallen is er een selectiegesprek. Ook wordt bij enkele programma's een schrijfofdracht gegeven of wordt er gevraagd een onderzoeksvoorstel te schrijven. Bij enkele programma's gelden er nog andere selectiecriteria: test Engelse taalvaardigheid, planning vooraf van het honourstraject, contract, een kennistoets of extra collegegeld. In enkele gevallen werd een aparte test afgenomen, de GRE evaluation².

§ 7.3 Inhoudelijke aspecten

Discipline

Bij de inventarisatie zijn honoursmasterprogramma's gevonden in zowel de alfa, bèta, gamma als biomedische richtingen (zie tabel 7.1). Het onderscheid tussen het alfa en gamma domein is betrekkelijk bij vakgebieden als politieke economie, rechten en een MBA programma. We hebben politieke economie tot het gammadomein gerekend en de andere vakken tot het alfa domein.

² GRE evaluation is 'the Graduate Record Examinations® (GRE®)'. The General Test measures verbal reasoning, quantitative reasoning, critical thinking and analytical writing skills. The GRE® Subject Tests gauge undergraduate achievement in 8 specific fields of study.

Tabel 7.1 Aantal buitenlandse honoursmasters per soort discipline

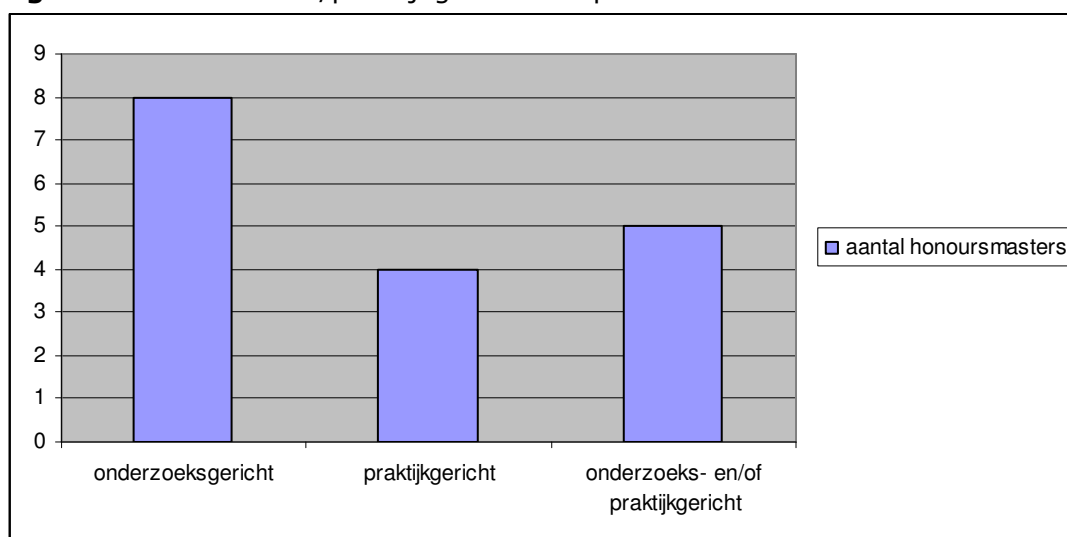
Discipline	Alfa	Bèta/techniek	Gamma	Biomedisch	Interdisciplinair
Aantal	8	6	2	1	0

Met deze studie zijn mono- en multidisciplinaire programma's gevonden maar ontbreekt een typisch interdisciplinair programma, dit is vooralsnog niet gevonden. Wel zijn er multidisciplinaire programma's of programma's die subdiscipline overstijgend zijn.

Onderzoeks- of praktijkgericht

In figuur 7.2 zijn de honoursmasters geordend naar onderzoeks- en praktijkgerichtheid. Een aantal programma's heeft een focus op verwerving van inhoudelijke kennis van een academische discipline. Een onderzoeks- of praktijkgerichtheid komt daar nog niet duidelijk uit naar voren. In sommige van deze programma's is de focus tweeledig: zowel onderzoeks- als praktijkgericht. Deze categorie masters staat in de rechterkolom van figuur 7.2.

Figuur 7.2 Onderzoeks/praktijkgerichtheid per buitenlandse honoursmaster

§ 7.4 Onderwijsaspecten

Onderwijsvormen

De onderwijsvormen binnen honoursmasters zijn divers. De nadruk ligt meestal op het verzorgen van werkcolleges met kleine groepjes honoursstudenten en daarnaast intensieve individuele begeleiding door een hoofd- of topdocent. Soms wordt in overleg met een persoonlijke tutor een studieplan opgesteld, waarin de gekozen onderdelen binnen het traject onderbouwd dienen te worden. Verdere ontwikkeling van academische vaardigheden worden in de honoursmaster als belangrijk gezien.

§ 7.5 Programmavormen

Er wordt ingegaan op omvang, duur, voertaal en programmering van de honoursmasters. Op het laatste aspect, de programmering, wordt dieper ingegaan omdat hier andere vormen van programmering gebruikt worden dan bij Nederlandse honoursprogramma's.

Omvang

De omvang kan sterk variëren van een serie extra seminarbijeenkomsten van beperkte omvang tot een half jaar extra of als onderdeel van een langdurig PhD-traject.

Van buitenlandse honoursprogramma's zijn weinig gegevens beschikbaar over aantallen ECTS of credit points extra. Bij enkele Australische honoursmasters worden 40 credit points extra, oftewel één semester als omvang genoemd.

Programmaduur

De programmaduur of de studieplaats kunnen flexibel zijn (zie tabel 7.2). Bij enkele Australische honoursmasterprogramma's valt op dat er daar de keuze is van het volgen van een fulltime of een parttime programma. Dit programma kan op een campus gedaan worden maar ook elders (on/off campus programma). Waarschijnlijk komt men hier tegemoet aan situationele factoren zoals de uitgestrektheid van het land maar waarschijnlijk ook van andere factoren zoals de bekostiging van de studie door de student.

Voertaal

Al de verzamelde honoursmasters worden in het Engels gegeven. Dit sluit niet uit dat er honoursmasters zijn in andere talen en onder andere namen bekend staan.

Programmering

Interessant is dat een honoursmasterprogramma bij verschillende universiteiten anders geprogrammeerd en gesitueerd wordt in het totaal van een instelling. Een programmeringsvariant die uit de verzamelde Australische en Canadese programma's naar voren komt is het programmeren van een honoursmasterprogramma van een half jaar na afloop van het reguliere masterprogramma. De resultaten van dit reguliere programma bepalen mede of iemand voor het honoursprogramma toelaatbaar is.

De honoursmaster kan dus parallel met de reguliere master geprogrammeerd worden maar ook erna.

Tabel 7.2 Programmeringsvarianten van honoursmasterprogramma's

Programmeringsaspect	Varianten
Relatie met het reguliere programma	Geïntegreerd, parallel maar wel gekoppeld en na afloop
Omvang	Verzwaard masterprogramma, serie extra honoursactiviteiten, half jaar extra honoursstudie, als onderdeel van een vijf-jarig master-PhD programma
Flexibiliteit in programmaduur	Half jaar fulltime tot een heel jaar parttime
Flexibiliteit in studieplaats	Op de campus of buiten de campus

Hieronder volgen voorbeelden van vier soorten programmering die bij de buitenlandse honoursmasters naar voren kwamen.

Honours ná de master

Master of Social Science (Honours), University of Newcastle, Australië

Deze Australische universiteit biedt als vervolg op de 'Master of Social Science' een honoursprogramma aan van een semester fulltime of twee semesters halftime. Studenten die hun master hebben afgerond met bovengemiddelde cijfers, kunnen in aanmerking komen voor de honoursmaster. Bovenop de reguliere (Australische) 80 studiepunten vullen de honoursstudenten 40 extra studiepunten in door het schrijven van een mini thesis van 15.000 - 20.000 woorden. In overleg met een persoonlijke supervisor van de 'School of Social Sciences' selecteren de studenten een onderwerp.

Een vergelijkbare opzet is te vinden in andere faculteiten van deze universiteit namelijk de Faculty of Business and law, Faculty of Education and arts, Faculty of Engineering and built environment, Faculty of Health en Faculty of Science and information technology.

Het honoursprogramma is iedere keer een extra 'kop' van een half jaar op de masterstudie van een jaar. Daarmee volgt de universiteit dezelfde benadering als bij de bachelor. Daar kan iemand na drie jaar een 'Ordinary Degree of Bachelor of Science' halen en daarna toegelaten worden tot het honoursprogramma van een jaar dat ook bij de bachelor hoort. Dit programma moet in uiterlijk twee jaar worden afgerond.

Veel buitenlandse honoursprogramma's bestaan uit een reeks honoursactiviteiten die extra zijn en parallel met de reguliere master zijn geprogrammeerd. Hieronder volgen twee voorbeelden vanuit de VS. Daarna komt een voorbeeld uit Duitsland waar het honoursprogramma is opgegaan in een master/PhD traject.

Honoursmaster parallel met de reguliere master

Honors Program, Roger Williams University School of Law, Rhode Island, VS
Parallel aan het driejarige programma voor Juris Doctor loopt het honors program. Voor een selecte groep van maximaal 35 studenten wordt een relatief vastliggend extra programma aangeboden. In kleine groepen participeren de deelnemers in seminars, 'clinics', internationale trainingen en volgen ze stages. Het honoursprogramma is sterk gericht op de beroepspraktijk, waarbij vaardigheden als debatteren en mondeling presteren centraal staan. Daarnaast dienen de studenten een research paper te schrijven als onderdeel van hun individuele onderzoeksprojecten (zie ook paragraaf 6.2).

Honoursmaster parallel aan de master en (sub)discipline overstijgend

Voorbeeld: Graduate Honors Program, George Whyte University (VS)
Deze universiteit uit Salt Lake City biedt in de periode januari tot mei een multidisciplinair 'Honors Program' aan voor zowel bachelor- als masterstudenten en professionals uit de beroepspraktijk. In 2009 luidde de titel van het programma: 'Political Economy: Shaping the Modern World'. Centraal staan de basisprincipes die ten grondslag liggen aan de huidige economische structuren en patronen in de wereld. Om een 'successful leader' te kunnen worden in de 21^e eeuw wordt het daarom als noodzakelijk gezien om een achttal meesterwerken van grote academici te hebben bestudeerd. Tijdens de bijeenkomsten wordt er gelezen en gediscussieerd. Daarnaast krijgt iedere student een persoonlijk begeleidingstraject aangeboden, die dient te helpen om persoonlijke doelen te bereiken. Binnen het persoonlijke studieproject wordt literatuur geselecteerd voor een specifiek interessegebied (zie ook paragraaf 6.2).

Honours als onderdeel van een master/PhD-traject

Bij het masterhonoursprogramma 'physics and astronomy' van de universiteiten van Bonn en Keulen (Duitsland) is sprake van een gecombineerd master- en promotietraject. Het mastertraject wordt in twee jaar gerealiseerd waarna de student nog drie jaar doorgaat voor de promotie.

Certificering

Na het succesvol voltooien van een honoursmasterprogramma wordt een apart certificaat verstrekt. Bij de Roger Williams University bijvoorbeeld, ontvangt de student een 'honors certificate' met een extra aantekening op het diploma 'Juris Doctor'. Bij de beschrijving van het Australische honoursprogramma van de University of Newcastle wordt vermeld dat de student een certificaat ontvangt waarmee hij of zij ruime carrièremogelijkheden creëert bij de overheid en in commerciële sectoren.

Internationale oriëntatie

Veel programma staan meer of minder expliciet open voor studenten van andere landen en hebben dus een internationale oriëntatie. Er ontbreken echter internationale honoursmasterprogramma's georganiseerd door universiteiten van verschillende landen. We hebben dus geen Europese honoursmasterprogramma gevonden. Het organiseren van een levensvatbaar internationaal programma door universiteiten van verschillende landen lijkt dus een uitdaging.

§ 7.6 Verschillen en overeenkomsten tussen Nederlandse en buitenlandse honoursmasters

Er zijn enkele verschillen tussen Nederlandse en buitenlandse honoursmasterprogramma's gevonden. Buitenlandse honoursmasters zijn vaak sterk internationaal gericht. Een belangrijk doel is om ook goede studenten uit andere landen aantrekken. De Nederlandse honoursmasters zijn minder duidelijk internationaal gericht. Bij buitenlandse honoursmasters is vaak sprake van meer selectiecriteria. Waarschijnlijk hangt dit samen met de behoefte om duidelijkheid te bieden voor buitenlandse studenten die willen solliciteren naar zo'n programma. De positionering van de honoursmaster in het totale onderwijsaanbod is internationaal meer gevarieerd (bijvoorbeeld een honours ná de master).

Naast de verschillen zijn ook vele overeenkomsten zichtbaar. De opzet en programmering van de programma's is zeer divers. Er wordt vaak gewerkt met partners uit de overheid, bedrijven en externe onderzoeksinstituten. Bij een aantal honoursmasters wordt expliciet de waarde van het honourscertificaat aangegeven voor een baan in onderzoek of in het bedrijfsleven. Verder wordt de ontwikkeling van academische vaardigheden belangrijk gevonden. De honoursmasters komen in zowel de alfa, bèta, gamma als biomedische richtingen voor. De nadruk ligt op monodisciplinaire of subdiscipline overstijgende programma's. Deze programma's zijn onderzoeks- of praktijkgericht of beide.

Internationale honoursmasterprogramma's ontbreken echter, dat wil zeggen, programma's die gezamenlijk worden georganiseerd door universiteiten van verschillende landen, bijvoorbeeld een Europees honoursmasterprogramma. Dat kan een waardevolle verrijking van het aanbod zijn.

8. Wat willen masterstudenten?

Hoewel er in het Nederlandse hoger onderwijs een toenemende aandacht is voor excellentie, is het de vraag of masterstudenten behoefte hebben aan extra studieactiviteiten bovenop hun masterprogramma. Om hier een betere indruk van te krijgen zijn twee peilingen uitgevoerd.

De eerste betreft een peiling onder masterstudenten van de Professional School of Arts (PSAU), een samenwerkingsverband van de Universiteit Utrecht met de Hogeschool voor de Kunsten van Utrecht. De tweede was een peiling onder masterstudenten van veel verschillende studierichtingen die academische vaardigheids cursussen bij het 'Centrum voor Academische Vorming' van het IVLOS, Universiteit Utrecht hebben gedaan.

Doel van deze peilingen was het inventariseren van extra's waaraan masterstudenten, naast hun reguliere masterprogramma, behoefte aan hebben. Daarna zijn de resultaten van de peilingen en inventarisaties in een workshop gepresenteerd aan trainers en adviseurs 'academische vaardigheden' van diverse Nederlandse universiteiten. Men is gevraagd adviezen te geven over de inrichting van een excellent mastertracé (EMT) aan de hand van een daarvoor ontwikkeld instrument. Ook hierover wordt verslag gedaan.

§ 8.1 Peiling bij masterstudenten van de Professional School of Arts (PSAU)

In 2005 is in samenwerking tussen de Universiteit Utrecht en de Hogeschool voor de Kunsten het masterprogramma 'Professional School of Arts (PSAU)' opgericht. Naast het onderwijs dat de PSAU biedt, kunnen kunstenaarsonderzoekers, wetenschappers en studenten onderzoek verrichten naar onderwerpen op het snijvlak van Kunst en Wetenschap. Naast het eerste semester, waarin studenten in projectvorm aan opdrachten werken vanuit de creatieve zakelijke dienstverlening, schrijven de deelnemers, individueel, in het tweede semester (ondermeer) de masterthesis. In 2009 is hier een peiling onder de masterstudenten van de PSAU uitgevoerd met als doel: het inventariseren van extra's waaraan masterstudenten, naast hun reguliere masterprogramma, behoefte aan hebben. De peiling onder de PSAU-studenten is gedaan door het uitzetten van een vragenlijst.

Steekproefbeschrijving

De vragenlijst is ingevuld door 11 van de 15 studenten die het PSAU-traject in 2008/2009 volgden en hadden op het moment van invullen bijna driekwart van de master gevolgd. Dit is een respons van 73 procent.

Hoofdvragen peiling

In een schriftelijke enquête werden aan de studenten 5 vragen met subvragen gesteld. Drie hoofdpunten stonden daarbij centraal:

- 1) Zou je nog andere dingen willen leren dan die nu in het masterprogramma zitten?
- 2) Welke vijf extra activiteiten zie je als meest wenselijk in de masterfase van je studie?
- 3) Hoe zouden extra activiteiten het beste in de masterfase van je studie kunnen worden aangeboden?

Resultaten van deze peiling

Opvallend is dat alle respondenten aangaven nog andere dingen te willen leren dan die op dat moment in het masterprogramma werden aangeboden. Daarbij gaven de studenten aan welke 5 activiteiten zij als meest wenselijk beschouwden voor zo'n extra traject (zie tabel 8.1). Een belangrijk deel van die wensen heeft betrekking op academische vaardigheden. De indruk is dat het daarbij niet zozeer gaat om het bijwerken van een gebrek aan vaardigheden maar om het ontwikkelen van vaardigheden op een hoger niveau. Bovenaan stonden: 'Training leren netwerken',

'Training adviesvaardigheden en projectmanagement' en 'Creativiteitstraining (activeren eigen creatief potentieel)'. Daarnaast werden ook de volgende activiteiten genoemd: 'Training leiderschapsvaardigheden & time management' en 'Training in het schrijven van een subsidievoorstel'. Opvallend is dat het hierbij telkens gaat om beroepsgerelateerde vaardigheden en vaardigheden gericht op de analyse en ontwikkeling van persoonlijke talenten.

Tabel 8.1 Top 5 activiteiten

Rang	Activiteiten	Score
1.	Training leren netwerken	9 x
2.	Training adviesvaardigheden en projectmanagement	8 x
3.	Creativiteitstraining (activeren eigen creatief potentieel)	7 x
4.	Training leiderschapsvaardigheden en time management	5 x
5.	Training in het schrijven van subsidievoorstel	5 x

Tenslotte gaven de studenten aan hoe deze activiteiten het beste in de masterfase van de studie zouden kunnen worden aangeboden. De meningen waren hierbij verdeeld. De hoogste score ging uit naar 'geïntegreerd met het bestaand aanbod van het masterprogramma'. Daarop volgde 'Extra: bovenop het bestaande masterprogramma'. Slechts twee studenten gaven voorkeur aan 'In plaats van bepaalde onderdelen uit het masterprogramma'.

§ 8.2 Masterstudenten bij het Centrum voor Academische Vorming (IVLOS)

Vanuit het IVLOS (Interfacultair Instituut voor Lerarenopleiding, Onderwijsontwikkeling en Studievoordigheden) kunnen studenten van de Universiteit Utrecht cursussen en workshops 'academische vaardigheden' volgen. Het aanbod van het 'Centrum voor Academische Vorming' bestaat uit de volgende thema's: academisch leren, zelfmanagement, mondeling presenteren, strategisch onderzoeken en wetenschappelijk schrijven.

Bij de peiling onder studenten van het 'Centrum voor Academische Vorming' is gebruik gemaakt van een online vragenlijst.

Steekproefbeschrijving

In totaal waren er 22 respondenten (67 verstuurd, respons 33 %). Alle respondenten betroffen masterstudenten afkomstig van de zeven faculteiten van de Universiteit Utrecht. Van deze groep volgde 91% een academische master en 9% een onderzoeksmaster. De man/vrouw verhouding was 3:7. Gemiddeld genomen besteedde de student 20 tot 30 uur per week aan de studie. Het gemiddelde cijfer in de bachelor bedroeg ca. 7,1. Tweederde van de studenten werkte naast de studie 6 uur of meer per week.

Van de respondenten had 73% wel behoefte aan extra activiteiten in de masterfase, een kwart niet. De onderstaande resultaten hebben betrekking op de studenten die aangaven behoefte te hebben aan extra activiteiten.

Resultaten van deze peiling

Allereerst valt bij de analyse van de uitkomsten op dat tweederde van de studenten, indien mogelijk bij het begin, een excellent traject of een excellent masterprogramma had willen doen. Antwoorden op de andere vragen gaven een meer gedetailleerd beeld van de wensen van de studenten.

Waarom zou je extra activiteiten willen doen?

Op een vijf-punts-schaal zijn in tabel 8.2 de verschillende vormen van motivatie gerangschikt. Veruit de meest belangrijke motivatie voor het willen doen van extra activiteiten betreft 'uitbreiding van mijn vaardigheden'. Daarnaast is behoefte aan verdieping in het vakgebied (disciplinaire focus) belangrijk. Bovendien kan de gerichtheid op de beroepspraktijk worden genoemd. Zo scoren 'meer kans op een baan' en 'versterking van mijn C.V.' hoog. Hieruit lijkt naar voren te komen dat vele

studenten zich realiseren dat de master het laatste jaar van de studie is, voordat zij de arbeidsmarkt op gaan. Verder valt op dat de internationale gerichtheid niet sterk naar voren komt. 'Wil graag internationale ervaring opdoen' blijkt gemiddeld genomen voor deze masterstudenten niet tot de favorieten te behoren. Tenslotte dient opgemerkt te worden dat de focus op 'onderzoek doen' de laagste scores noteert. Dit is opvallend aangezien de meeste Nederlandse honoursprogramma's een sterk onderzoeksgericht karakter hebben.

Tabel 8.2 Waarom zou je extra activiteiten willen doen?

Rang	Motivatie	Score
1.	Uitbreiding van mijn vaardigheden	4,63
2.	Behoeftte aan verdieping in vakgebied	4,00
3.	Meer kans op een baan	4,00
4.	Versterking van mijn C.V.	4,00
5.	Inhoudelijke interesse	3,94
6.	Uitbreiding van mijn netwerk	3,88
7.	Behoeftte aan inspirerende docenten	3,63
8.	Meer kans op een interessante stage	3,56
9.	Behoeftte aan verbreding	3,56
10.	Werken met gemotiveerde studenten	3,50
11.	Behoeftte aan meer uitdaging	3,44
12.	Wil graag internationale ervaring opdoen	3,13
13.	Voorbereiding op een promotietraject	3,00
14.	Meer onderzoek kunnen doen	2,94

Welke extra activiteiten zijn wenselijk?

Indien in de resultaten 'de wenselijkheid van extra activiteiten' onder de loep worden genomen, vallen vier elementen op (zie tabel 8.3). Allereerst geven masterstudenten aan dat een focus op 'reflectie op nieuwe ontwikkelingen in het vakgebied' interessant is als extra activiteit in de master. Daarnaast bestaat de behoefte om de eigen persoonlijke talenten te analyseren. Ook komt het belang van de naderende beroepspraktijk terug in het 'plan van aanpak', 'leren netwerken' en 'leren ondernemen'. Tenslotte geeft de gemiddelde student aan dat 'communiceren in het Engels' een belangrijke extra activiteit betreft in de masterfase van de studie.

Tabel 8.3 Welke extra activiteiten?

Rang	Activiteiten
1.	Seminar gericht op reflectie nieuwe ontwikkelingen in vakgebied
2.	Workshop met test voor analyse persoonlijke talenten
3.	Training leren netwerken
4.	Het opstellen van ontwerp vragen en plan van aanpak
5.	Cursus leren ondernemen
6.	Training onderzoek presenteren in het Engels
7.	Training wetenschappelijk publiceren in het Engels

Zou je op een andere manier onderwijs willen in de masterfase?

In overeenstemming met eerdere resultaten uit deze peiling gaat de voorkeur van de masterstudent meer uit naar de 'maatschappelijke gerichtheid' dan de 'onderzoeksgerichtheid' van een programma. De vraag is in hoeverre honoursprogramma's op dit moment voldoen aan deze voorkeuren. Bovendien komt ook bij deze uitkomst de 'internationale focus' niet sterk naar voren. Verder is kenmerkend voor de wens van de student dat een extra masterprogramma gekarakteriseerd wordt door kleinschalig onderwijs (werkcolleges) met nadruk op individuele begeleiding door experts. Daarnaast is het werken in teams interessant, hoewel daarbij geen competitie gewenst wordt (zie tabel 8.4).

Tabel 8.4 Zou je op een andere manier onderwijs willen in de masterfase?

Rang	Onderwijs	Score
1.	Meer maatschappelijk gericht	4,00
2.	Meer begeleiding door hoogleraar/hoofddocent	3,88
3.	Meer werkcolleges	3,56
4.	Meer in een team	3,50
5.	Meer veldwerk	3,44
6.	Meer naar het buitenland	3,44
7.	Meer opdrachten voor een externe klant	3,44
8.	Meer ruimte voor eigen inbreng	3,38
9.	Meer onderzoeksmatig werk	3,25
10.	Meer individueel werken	3,19
11.	Meer hoorcolleges	3,13
12.	Meer competitie	2,81

Hoe zien de toelating tot en het programma eruit?

Op de vraag hoe extra onderdelen het beste in de master kunnen worden aangeboden, gaf 62,5 % van de masterstudenten aan voorkeur te hebben voor het aanbod van 'extra onderdelen naast het masterprogramma'. Minder populair bleken andere mogelijkheden, zoals: 'in plaats van bestaande onderdelen uit het masterprogramma', Summer Schools' of 'geïntegreerd met bestaand aanbod als excellent masterprogramma'.

Daarnaast gaf bijna 70% aan 'Motivatie' (blijkend uit motivatiebrief en toelatingsgesprek) als het meest belangrijke criterium te beschouwen voor de toelating tot een honoursmastertraject. 'Studievoortgang in de bachelor' en 'toelating op basis van cijfers' werden nadrukkelijk als minder gewenst aangegeven.

Tenslotte werd de student gevraagd een geschikte omvang van extra activiteiten in de masterfase aan te geven. Veruit als meest wenselijk kwam '7,5 ECTS' uit de bus. Slechts 15 procent gaf aan een extra traject te willen bestaande uit '15 ECTS'.

§ 8.3 De inrichting van een EMT: de visie van docenten

Nadat de inventarisaties uitgevoerd en geanalyseerd waren, zijn docenten van diverse Nederlandse universiteiten op het terrein van 'academische vaardigheden' gevraagd om adviezen te geven over de inrichting van een excellent mastertracé (EMT) én de inbedding van academische vaardigheden in zo'n programma. Tijdens de workshop 'Excellente vaardigheden in de master', verzorgd door Van Ginkel en Van Eijl, werd daarbij geoefend met een aan de hand daarvan ontwikkeld instrument: de checklist 'Ontwerp excellent mastertracé' (zie bijlage 3). De groep experts bestond uit trainers en adviseurs van het landelijke Netwerk Academische en Communicatieve Vaardigheden (NACV).

Binnen deze vragenlijst stonden twee kernpunten centraal:

- advisering over dilemma's bij het ontwerpen van een EMT
- advisering over vaardigheden in een EMT

Resultaten van deze peiling

Allereerst werd de experts gevraagd naar hun advies bij bepaalde dilemma's bij het ontwerpen van een EMT toegespitst op onderwijsvorm, disciplinariteit, coaching, keuzevrijheid, voertaal, selectiecriteria, inhoudelijke gerichtheid en omvang in ECTS per studiejaar.

De uitkomsten zijn op een rij gezet waarna op grond daarvan de volgende profielschets is gemaakt voor een wenselijk programma van een EMT:

'Er wordt gewerkt in kleine groepen studenten, waarbij er gewerkt wordt aan interdisciplinaire opdrachten en studenten krijgen een intensieve coaching. Er is een behoorlijke mate van keuzevrijheid binnen het programma, het programma kan zowel in het Engels als in het Nederlands worden

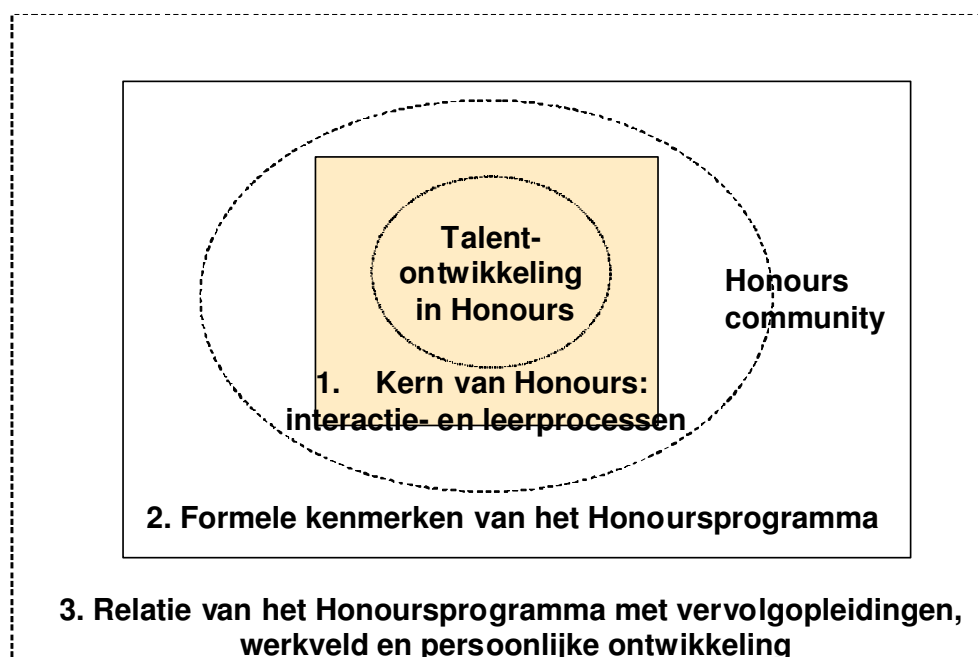
aangeboden, de toelating is gebaseerd op motivatie én cijfers, een programma kan zowel onderzoeks- als praktijkgericht zijn en de omvang bestaat uit ongeveer 10 ECTS.'

De top 3 vaardigheden die als het meest wenselijk werden beschouwd in een EMT waren: 'Kritische reflectie vakinhoud', 'Recente ontwikkelingen in het vakgebied analyseren' en 'Samenwerken in een multidisciplinair team / Presentatie met debat'. De nadruk ligt enerzijds op reflectie en nieuwe ontwikkelingen binnen het vakgebied en anderzijds op presenteren, debatteren en samenwerken in een multidisciplinaire context.

9. Ontwikkeling van een theoretisch kader voor de honoursmaster

§ 9.1 Het drie windowsmodel

Het voor de honoursbachelor ontwikkelde drie windowsmodel (zie figuur 9.1) biedt een ordeningsschema van essentiële ingrediënten voor de onderwijskundige kant van deze programma's (Van Eijl, Wolfensberger, Schreve-Brinkman & Pilot, 2007). Hetzelfde schema is ook toegepast bij de honoursmaster om het extra programma voor studenten die meer willen en kunnen bovenop of (deels) ter vervanging van een regulier programma te analyseren.

Figuur 9.1 Drie 'windows' voor ordening gegevens over talentontwikkeling in een honoursprogramma

Het drie windows model bestaat uit de volgende onderdelen.

Kern van het honoursprogramma: window 1

Het eerste window representeert de kern van het honoursprogramma met daarin de leer- en interactieprocessen van studenten, de docenten, de inhoud en de gevolgde honoursdidactiek. In het centrum staat de beoogde talentontwikkeling zoals 'verdieping in onderzoek', 'leren werken met innovatieve opdrachten' en/of 'ontwikkeling van academische vaardigheden'.

Kenmerken van het programma: window 2

Het tweede window bevat de programmatische kenmerken van de honoursmaster en de organisatie van het honoursonderwijs. Dit betreft de missie/doelen, mono/interdisciplinair, doelgroep, onderzoeks/praktijkgerichtheid, programma-opbouw, gehanteerde werkvormen, selectie, toetsing en certificering.

Honours community: ovaal

De onderlinge contacten en activiteiten van honoursstudenten kunnen een honoursgemeenschap, de 'honours community' vormen. Het is geen vast kader

(vandaar een gestippelde ovaal en geen window) maar kan toch een belangrijk onderdeel van het honoursprogramma vormen. Het belang ervan wisselt per honoursprogramma en onttrekt zich vaak deels aan het zicht van de docenten. Het kan betrekking hebben op window 1 (bij de onderwijsbijeenkomsten leert men elkaar kennen), window 2 (organisatie van extra-curriculaire activiteiten) en window 3 (initiatieven voor het uitnodigen van gastsprekers, de organisatie van excursies en de organisatie van activiteiten met een externe partner).

Relatie van het honoursprogramma met de omgeving: window 3

Het honoursprogramma staat in relatie met andere programma's binnen de instelling, het werkveld en de samenleving. Het heeft soms een proeftuinfunctie voor het reguliere programma (Wolfensberger, Van Eijl & Pilot, 2003). Omdat deze onderdelen niet meer behoren tot het honoursprogramma zelf is dit window gestippeld weergegeven.

§ 9.2 Accenten bij een honoursmaster

De vraag is of de invulling van de componenten van dit model bij de honoursmaster anders is dan in de honoursbachelor. Op basis van de geïnventariseerde programma's is er een aantal verschillen zichtbaar.

- Talentontwikkeling (centrum windows). Bij de missies van de honoursmasters komen twee doelen sterk naar voren: talentontwikkeling richting onderzoek en richting maatschappelijke functies. Daarnaast worden ook verdieping en verbreding genoemd. In de geanalyseerde programma's zijn maar weinig interdisciplinaire accenten te vinden.

Bij de peilingen bij studenten kwam duidelijk een behoefte naar voren om zich voor te bereiden op de arbeidsmarkt. Een arbeidsperspectief van onderzoek doen of het bekleden van een maatschappelijke functie past bij de missies van de onderzochte programma's.

- Leer- en interactieprocessen (window 1). De informatie via de websites geeft maar weinig zicht op de leer- en interactieprocessen die gepland zijn in de honoursmaster. Wel zijn er aanwijzingen voor kleinschaligheid en persoonlijke begeleiding door docenten die wijzen op relatief intensieve interactie. In dit opzicht wordt nog geen verschil met de honoursbachelor zichtbaar.

- Honours community (gaat door de windows heen). In enkele beschrijvingen van honoursmasterprogramma's komt de vorming van een honours community terug zoals bij het EMT rechten (UU) waar studenten gezamenlijk bijeenkomsten gaan organiseren in hun honoursmaster tracé. Daarnaast zijn er diverse voorbeelden waarbij duidelijk wordt dat de samenwerking met en begeleiding door onderzoekers/docenten belangrijk is. Deelname aan een 'academic community' van onderzoekers wordt hier zichtbaar.

- Programmakenmerken (window 2)

Opnieuw is, net als bij de honoursbachelor, selectie belangrijk. Opvallend is de uitgebreide aandacht die op websites van de honoursmasters hieraan wordt besteed. De soms vele criteria en uitgebreide procedures vereisen een forse inspanningen van de kant van de student om in aanmerking te komen voor de selectieprocedure. Bij een aantal honoursmasterprogramma wordt sterk de nadruk op cijfers gelegd. Creativiteit of inzet komt minder expliciet ter sprake. Ook zijn er bij internationaal gerichte honoursmasterprogramma's nader gespecificeerde eisen voor wat betreft de vooropleiding. Eisen zijn soms tot op cursusniveau gespecificeerd.

De duur van een honoursmasterprogramma is veelal gekoppeld aan de duur van het regulier programma dus meestal één á twee jaar. Daarnaast zijn er enkele kortere durende programma's van enkele maanden tot een half jaar die als een 'honours

class' worden aangeboden. Enkele honoursprogramma's duren langer als ze verweven zijn met een master/PhD traject. Net als bij de honoursbachelor is er veel aandacht voor academische vaardigheden.

- Relatie met de omgeving

Opvallend vaak worden relaties met partners genoemd in honoursmasters. Die partners kunnen advocatenkantoren en rechtbank zijn bij juridische honoursmasters, banken en verzekeringen bij economische/commerciële opleidingen of onderzoeksinstituten bij sterk onderzoeksgerichte honoursmasters. De externe partners kunnen (top)stages bieden, innovatieve opdrachten maar ook dragen ze rechtstreeks bij aan programma's door bijvoorbeeld gastsprekers te leveren. De positionering van honoursmasters lijkt op die van de honoursbachelor: meestal parallel met het reguliere programma en er bovenop. Bij enkele buitenlandse honoursmasters is sprake van een extra programma ná de reguliere masters. Studenten worden dan toegelaten mede op grond van de resultaten van hun reguliere masterprogramma.

Opgemerkt dient te worden dat evaluatieve gegevens over de sterke en zwakke kanten van de honoursmasterprogramma's vooralsnog ontbreken, evenals realisatiegegevens betreffende output en rendement. Nader onderzoek is hiervoor nodig.

10. Conclusies

Een inventarisatie van honoursmasterprogramma via een websearch in Nederland leverde 17 programma's op. In het buitenland (Australië, de Verenigde Staten, Canada, Ierland, Duitsland en Italië) werden eveneens 17 programma's geïnventariseerd (meer programma's zijn daar aanwezig maar moeilijker op te sporen en te documenteren).

De programma's zijn vergeleken op basis van de volgende vijf kenmerken: missie, doelgroep en selectie, inhoudelijke aspecten, onderwijsaspecten en programmavormen.

Een analyse van de honoursmasterprogramma's in Nederland leverde het volgende beeld op.

- **Missie**
De programma's zijn gericht op onderzoek of op beroepsuitoefening waarbij er een carrièreperspectief aanwezig is van respectievelijk onderzoeker of een maatschappelijke functie. In sommige programma's kunnen studenten kiezen voor één van beide perspectieven. Er wordt apart aandacht besteed aan vaardigheden in de honoursprogramma's. De onderzoeksvaardigheden komen bij bijna alle programma's voor. Bij de helft van de programma's vinden we ook analysevaardigheden, vaardigheden in verband met academisch leren en mondeling presenteren terug. Daarnaast worden hier en daar gespreksvaardigheden, wetenschappelijk schrijven en praktische vaardigheden genoemd. In enkele programma's wordt expliciet aandacht besteed aan multidisciplinair leren denken, kritische reflectie op de vakinhoud, debatvaardigheden, ondernemersvaardigheden en samenwerkingsvaardigheden.
- **Doelgroep en selectie**
Er blijkt een grote diversiteit aan selectiecriteria gehanteerd te worden. Bijna altijd wordt een motivatiebrief en een curriculum vitae gevraagd. Bovendien is het gemiddelde cijfer van het bachelordiploma een selectie criterium. In de helft van de gevallen is er een selectiegesprek. Ook wordt bij een aantal programma's een schrijfpdracht gegeven of wordt er gevraagd om een onderzoeksvoorstel te schrijven. Bij enkele programma's worden de volgende selectiecriteria opgesteld: test Engels, planning van het honourstraject, contractformulering en een kennistoets. Meestal wordt er een beperkt aantal studenten toegelaten. Dat varieert van 10 tot 50 studenten met een gemiddelde over de geïnventariseerde programma's van 25.
- **Inhoudelijke aspecten**
Er zijn programma's op het gebied van de alfa-, bèta- (/techniek) en gammawetenschappen gevonden. Daarnaast bestaan er ook biomedische en interdisciplinaire programma's. Wel zijn ze opvallend vaak binnen het alfa- en biomedisch cluster te vinden. Bovendien zijn deze programma's meestal onderzoeksgericht (vooral in het biomedisch veld) of subdiscipline overstijgend. Opvallend vaak zijn er externe partners bij het programma betrokken zoals onderzoeksinstituten, advocatenkantoren, accountantskantoren, overheidsinstanties, musea en banken. Samenwerking met externe partners kan de onderzoeks- of maatschappelijke gerichtheid van ene honoursmaster versterken. Bij praktijkgerichte honoursmasters zijn vaak grote bedrijven als partner betrokken.
- **Onderwijsaspecten**
De onderwijsvormen zijn kleinschalig. De nadruk ligt meestal op het verzorgen van werkcolleges met kleine groepjes honoursstudenten en de intensieve individuele begeleiding door een hoofddocent.

Vaak betreft de master een vaststaand onderwijsprogramma met enige mate van keuzevrijheid (binnen de mogelijkheden van het lopende onderzoeksprogramma).

- **Programmavormen**

De omvang van de honoursmaster varieert per programma. Verder valt op dat sommige honoursprogramma's doorlopen van de bachelor- in de masterfase. De honoursstudent heeft voor het schrijven van de masterthesis vaak de keuze tussen Nederlands of Engels.

Verschillen tussen Nederlandse en buitenlandse honoursmasters

Er zijn enkele verschillen tussen Nederlandse en buitenlandse honoursmasterprogramma's gevonden. De geanalyseerde buitenlandse honoursmasters zijn vaak sterk internationaal gericht. Een belangrijk doel is dan ook om goede studenten uit andere landen aan te trekken.

Bij buitenlandse honoursmasters is vaak sprake van meer selectiecriteria. Waarschijnlijk hangt dit samen met de behoefte om duidelijkheid te bieden voor buitenlandse studenten die willen solliciteren naar zo'n programma. De positionering van de honoursmaster in het totale onderwijsaanbod is internationaal meer gevarieerd (bijvoorbeeld een honours ná de master).

Overeenkomsten tussen Nederlandse en buitenlandse honoursmasters

Naast de verschillen zijn ook vele overeenkomsten zichtbaar.

-Er wordt vaak gewerkt met partners uit de overheid, bedrijven en externe onderzoeksinstituten. Bij een aantal honoursmasters wordt expliciet de waarde van het honoursdiploma aangegeven voor een baan in onderzoek of in het bedrijfsleven.

-Verder wordt de ontwikkeling van academische vaardigheden belangrijk gevonden.

-De honoursmasters komen in zowel de alfa, bèta, gamma als biomedische richtingen voor.

-De nadruk ligt op monodisciplinaire of subdiscipline overstijgende programma's.

Deze programma's zijn onderzoeks- of praktijkgericht of een combinatie van beide.

Behoeftes van masterstudenten aan extra activiteiten

Om een eerste indruk te krijgen van de behoefte van masterstudenten aan extra activiteiten in de master is bij twee groepen masterstudenten een peiling uitgevoerd. Opvallend is dat alle respondenten aangaven nog andere dingen te willen leren dan die op dat moment in het masterprogramma werden aangeboden. Een belangrijk deel van die wensen heeft betrekking op academische vaardigheden. De indruk is dat het daarbij niet zozeer gaat om het bijwerken van een gebrek aan vaardigheden maar om ontwikkelen van vaardigheden op een hoger niveau. Tenslotte gaven de studenten aan hoe deze activiteiten het beste in de masterfase van de studie zouden kunnen worden aangeboden. De hoogste score ging uit naar 'geïntegreerd met het bestaande aanbod van het masterprogramma'. Daarop volgde 'extra, bovenop het bestaande masterprogramma'. Bij de analyse van de uitkomsten komt naar voren dat tweederde van de studenten, indien mogelijk bij het begin, een excellent traject of een excellent masterprogramma had willen doen in de masterfase.

Veruit de meest belangrijke motivatie voor het willen doen van extra activiteiten betreft 'uitbreiding van mijn vaardigheden'. Daarnaast is behoefte aan verdieping in het vakgebied belangrijk. Verder wordt de gerichtheid op de beroepspraktijk genoemd.

Verder is kenmerkend voor de wens van de student dat een extra masterprogramma gekarakteriseerd wordt door kleinschalig onderwijs (werkcolleges) met nadruk op individuele begeleiding door experts. Daarnaast is het werken in teams interessant, maar geen extra competitie.

Daarnaast gaf bijna 70% aan 'motivatie' (blijkend uit motivatiebrief en toelatingsgesprek) als het meest belangrijke criterium te beschouwen voor de

toelating tot een honoursmastertraject. 'Studievoortgang in de bachelor' en 'toelating op basis van cijfers' werden nadrukkelijk als minder gewenst aangegeven. Een geschikte omvang van 7,5 ECTS voor de extra activiteiten kwam als het meest wenselijk naar voren.

Visie docenten op een excellent mastertracé

Tijdens de bijeenkomst van het expertisenetwerk van de NACV werden de aanwezige docenten gevraagd naar hun advies over bepaalde keuzes bij het ontwerpen van een EMT.

De uitkomsten zijn op een rij gezet waarna op grond daarvan een profielschets is gemaakt voor een wenselijk programma van een EMT:

'Er wordt gewerkt in kleine groepen studenten aan interdisciplinaire opdrachten en studenten krijgen een intensieve coaching. Er is een behoorlijke mate van keuzevrijheid binnen het programma, het programma kan zowel in het Engels als in het Nederlands worden aangeboden, de toelating is gebaseerd op motivatie én cijfers, een programma kan zowel onderzoeks- als praktijkgericht zijn en de omvang bestaat uit ongeveer 10 ECTS.'

Evaluatieve gegevens over de sterke en zwakke kanten van de honoursmasterprogramma's ontbreken vooralsnog, evenals realisatiegegevens betreffende studenten output en rendement. Nader onderzoek is hiervoor nodig.

11. Discussie

De ontwikkeling van honoursmasterprogramma's is relatief nieuw en er is nog maar weinig ervaring met deze programma's opgedaan. Toch komen uit het verzamelde materiaal de volgende discussiepunten naar voren.

Honoursmasters in Nederland en buitenland vergelijkbaar?

Honoursmasters in Nederland en het buitenland lijken veel op elkaar. Het zijn vaak extra programma's bovenop de reguliere masters. Dit geeft mogelijkheden voor vergelijkbaarheid in een internationale context. De vraag is of dit altijd opgaat. In het buitenland zijn ook andere varianten dan in Nederland aangetroffen, zoals een honoursmaster na afloop van de reguliere master en een geïntegreerd master/honours/PhD. traject.

Disciplinair of interdisciplinair?

Veel honoursmasterprogramma's hebben een sterke disciplinaire inslag. Omdat veel wetenschappelijke doorbraken juist op grensvlakken van de wetenschappen plaatsvinden is het de vraag of een multi- of interdisciplinaire benadering niet meer geschikt is.

Werken met partners strijdig met onafhankelijke wetenschapsbeoefening?

Bij opvallend veel honoursmasters wordt samengewerkt met externe partners zoals banken, andere bedrijven en onderzoeksinstituten. Het lijkt alsof deze samenwerking een gewaardeerde 'window to the world' is, maar de vraag is of hiermee onafhankelijke wetenschapsbeoefening onder druk komt te staan.

Selectie op ijver of creativiteit?

Bij het doornemen van de selectiecriteria voor honoursmasterprogramma's ligt de nadruk opvallend vaak op hoge cijfermatige prestaties en een hoog studietempo. Blijkbaar wordt inzet gecombineerd met een grote leercapaciteit essentieel gevonden. Factoren als creativiteit en eigen initiatief, die belangrijk zijn voor creatief-productieve beroepsbeoefenaren/wetenschappers (zie onderzoek Renzulli, 1978), komen maar een enkele keer indirect aan bod, bijvoorbeeld bij de vraag naar extra-curriculaire activiteiten, community service en publicaties.

Open of gesloten karakter: moet talent niet de ruimte krijgen?

Een aantal talenvolle studenten wil graag ruimte hebben voor eigen initiatief en het realiseren van creatieve ideeën. Sommige programma's bieden die ruimte ook, maar het is de vraag of een aantal honoursmasters niet teveel is voorgestructureerd.

Verbreden van het vaardighedenrepertoire?

Opvallend veel honoursmasters benadrukken vaardigheden in hun programma. Het gaat dan niet zozeer om de basisvaardigheden uit de bachelor, maar vaardigheden die een stap verder gaan met betrekking tot debat, argumentatie, leiderschap, onderhandelen, praktijkgericht onderzoek en onderzoekstechnieken. De vraag is of de universiteiten voldoende zijn toegerust om ook deze vaardigheden professioneel te kunnen ontwikkelen en te trainen.

Wensen studenten andere honoursmasters dan worden aangeboden?

Wensen van studenten voor extra's in de masterfase lopen niet geheel parallel met het aanbod in honoursmasters. Bij twee peilingen kwam naar voren dat studenten wel extra's willen, maar een groter accent op praktijkgerichtheid, leren netwerken, creativiteitstrainingen, projectmanagement, adviesvaardigheden en analyse persoonlijke talenten.

Literatuur

- Eijl, P.J. van, Pilot, A., & Wolfensberger, M.V.C. (2010), Talent voor morgen. Groningen: Noordhoff (verschijnt september 2010).
- Eijl, P.J. van, Wolfensberger, M.V.C. & Pilot, A. (2008), Talentontwikkeling bij Amerikaanse honoursprogramma's en Honours Colleges. Site visitors van de National Collegiate Honors Council over Talentontwikkeling. PlusNetwerk. IVLOS, Universiteit Utrecht, *Mededeling 83*, p.1-46.
- Eijl, P.J. van, Wolfensberger, M.V.C., Schreve-Brinkman, L. & Pilot, A. (2007), Honours, tool for promoting excellence. Eindrapport van het project 'Talentontwikkeling in Honoursprogramma's en de meerwaarde die dat oplevert.' IVLOS, Universiteit Utrecht, *Mededeling 82*, Universiteit Utrecht i.s.m. het Landelijke Plusnetwerk voor Academische Honoursprogramma's.
- Eijl, P.J. van, Wientjes, H., Wolfensberger, M.V.C. & Pilot, A. (2005), Het uitdagen van talent in onderwijs. In: *Onderwijs in Thema's*, A.M.L. van Wieringen (red.), Onderwijsraad, Den Haag, p.117-156.
- Eijl, P.J. van, Wolfensberger, M.V.C., Tilborgh, P. van & Pilot, A. (2005), Honoursprogramma's in Nederland. Resultaten van een landelijke inventarisatie in 2004. IVLOS, Universiteit Utrecht, *Mededeling 77*, p. 1-26.
- Eijl, P.J. van, Wolfensberger, M.V.C., Cadée, M., Siesling, S., Schreve-Brinkman, E.J., Beer, W.M., Faber, G. & Pilot, A. (2003), Plusprogramma's als proeftuin. *Mededeling 69*, p. 1-36. IVLOS, Universiteit Utrecht.
- Kiley, M, Moyes, T. & Clayton, P. (2009), 'To develop research skills': Honours programmes for the changing research agenda in Australian universities. In: *Innovations in Education and Teaching International*, 46, 1, pp. 15-25.
- NCHC, Executive Committee (2010). *Basic characteristics of a fully developed honors program*. Beschikbaar op het world wide web. Geraadpleegd op 15 februari 2010: <<http://www.nchchonors.org/>>.
- Oedzes, R. (2007). *Opbrengsten van het excellent tracé*. Universiteit Utrecht, Faculteit Diergeneeskunde.
- Renzulli, J.S. (1978). What Makes Giftedness? Reexamining a Definition. *Phi Delta Kappan*, 60, 3, 180-184.
- Siriusteam (2009). *Advies Sirius Programma. Over de tweede ronde aanvragen gericht op excellentiebevordering in de bachelorfase van het Nederlands hoger onderwijs*. Den Haag: OCW.
- VSNU (2010). Universitaire masters. Beschikbaar op het world wide web. Geraadpleegd op 24 februari 2010: <www.universitairemasters.nl>.
- Wolfensberger, M.V.C., P.J. van Eijl & A. Pilot (2003) Universitaire Honoursprogramma's en hun innovatieve functie. *Tijdschrift voor Hoger Onderwijs*, jrg 21, nr. 2, 85 – 102.

Bijlage 1 Inventarisatie Nederlandse honoursmasterprogramma's

Tabel X Overzicht van Nederlandse Universiteiten met honoursmasterprogramma's

Universiteiten	Honoursmasterprogramma's
Universiteit van Amsterdam (UvA)	1. Honoursprogramma Commerciële Rechtspraktijk
	2. Honoursmaster Gezondheidszorgpsychologie
	3. New Master Honoursclass on Sustainable Energy
Vrije Universiteit Amsterdam (VU) / Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR) / KNAW	4. Exchange Honoursprogramme Master of Neurosciences
Technische Universiteit Delft (TUD)	5. Honourstracks
Rijksuniversiteit Groningen (RUG)	6. Junior Scientific Class Programma
Universiteit Maastricht (UM)	7. Law Honours programme
Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR)	8. Master maatschappijgeschiedenis Honours Degree
	9. PricewaterhouseCoopers Honoursmaster Accounting A&C
	10. Honoursmaster Class: Research Lab
Universiteit Utrecht (UU)	11. Excellent mastertracé Rechten
	12. Honours Class Corporate Entrepreneurship
	13. Excellent mastertracé Diergeneeskunde
	14. Honoursprogramme Master CRU2006, UMCU
	15. Selective Utrecht Medical Master (SUMMA)
	16. Honours Farmacie
Koninklijke Nederlandse Akademie voor Wetenschappen (KNAW)	17. SWR-Hendrik Muller Seminaar

Inventarisatie van honoursmasterprogramma's aan Nederlandse universiteiten, 2009 (1)

Naam programma	1. HP commerciële rechtspraktijk, UvA	2. HM Gezondheidszorg- psychologie, UvA	3. New Master Hclass on Sustainable Energy, UvA
Doelgroep	Masterstudenten die een carrière ambiëren in de commerciële rechtspraktijk	Klinisch georiënteerde Masterstudenten die willen voldoen aan BAPD en GZ eisen (max. 50 studenten)	(Master)studenten van diverse disciplines die geïnteresseerd zijn in wetenschap, maatschappij en politiek (max. 25 studenten)
Omvang traject	85 ECTS	90 ECTS (reguliere master 60 ECTS, H 30 ECTS)	3 ECTS
Ingegaan per	2006	2002 (opname in CROHO)	Juni 2007
Duur programma	1 academisch jaar	1,5 jaar (half jaar stage)	1 week fulltime onderwijs en 2 bijeenkomsten vooraf
Selectie	Schriftelijke motivering, toelatingsgesprek, eisen voortraject, reguliere collegegeld (voorheen privaat; Nyenrode Law School), cijfer 7,5 of hoger	Studieprestaties, motivatie, CV, selectieprocedure	Registratieformulier, kort essay, CV, studieresultaten
Taal	Nederlands / Engels	Nederlands	Engels (/Nederlands)
Rooster	13 cursussen (5 of 10 ECTS), Thesis (10 ECTS)	Afhankelijk van specialisatie diverse vakken met diversiteit aan ECTS	1 week fulltime onderwijs en 2 bijeenkomsten vooraf
Positionering programma	Intensief programma met verzwaarde studielast (master met extra's)	Honourstraject bovenop de reguliere master Gezondheidszorgpsychologie	Bovenop het reguliere onderwijs
Onderwijsvorm	Extra verdiepende werkcolleges, persoonlijke begeleiding, coaching	Colleges, practica, individuele begeleiding werkstuk, colloquia, stage	Colleges, simulatiespellen, debatten, bekijken video, korte presentaties
Type studie-activiteiten	Hoorcolleges (regulier), verdiepende werkcolleges, begeleiding thesis, carrière-coaching	Volgen van colleges, onderzoek doen, practica volgen, stage lopen	Intensieve participatie colleges en discussiebijeenkomsten, presenteren
Academische vaardigheden	Praktische vaardigheden, onderzoeksvaardigheden, analyseren vakinhoud	Onderzoeksvaardigheden, academisch leren (gericht op de praktijk), gespreksvaardigheden, wetenschappelijk schrijven	Debatteren, mondeling presenteren
Mono-/interdisciplinair	Monodisciplinair (Privaatrecht)	Subdiscipline overstijgend (Ontwikkelings-, Neuro- en Psychologie)	Sterk interdisciplinair (zowel studentenpopulatie als inhoudelijke topics)
Onderzoeks-/praktijkgericht	Praktische vaardigheden die zijn toegesneden op de commerciële rechtspraktijk	Onderzoeks- en praktijkgericht (opleiden tot 'scientist practitioner')	Praktijkgericht
Relatie partners	Staf faculteit, specialisten uit de commerciële rechtspraktijk (advocatuur, bedrijfsleven, bankwezen)	Opleiding Psychologie, stageadressen	Instituut voor interdisciplinaire studies (IIS), UvA
Open of gesloten karakter	Vaststaand programma (van start bij minimum van 12 studenten)	Vaststaand programma afgestemd op de gekozen (klinische) specialisatie met stage van 30 ECTS	Vaststaand programma
Toetsing	Slagen voor het cursusprogramma en de thesis	Slagen voor alle onderdelen	Actieve participatie tijdens de bijeenkomsten en presentaties
Certificering	Certificaat	Honoursdiploma	
Wat maakt het honours? / Opbrengsten voor de student	Na voltooiing van het honours programma bieden werkgevers de mogelijkheid aan van een stage met begeleiding vanuit de faculteit als onderdeel van carrière-coaching en de werkgeverspool	Master richt zich op alle richtingen die voorbereiden op een beroep in de gezondheidszorg tot 'scientist practitioner', voorbereiding op postmasters, half jaar stage	Met gemotiveerde en proactieve studenten het thema vanuit interdisciplinair perspectief benaderen door middel van analyseren en presenteren met kleine groepen

Inventarisatie van honoursmasterprogramma's aan Nederlandse universiteiten, 2009 (2)

Naam programma	4. Exchange HP Master of Neurosciences, VU/EUR/KNAW	5. Honourstracks, TUD	6. Junior Scientific Master-Class Programma, RUG
Doelgroep	Excellente masterstudenten met potentie voor een promotietraject (maximaal 10 studenten)	Masterstudenten die iets extra's kunnen en willen (omvang 20 studenten), streven is 10% van alle masterstudenten	Gemotiveerde en getalenteerde studenten geneeskunde en tandheelkunde met interesse voor onderzoek
Omvang traject	66-72 ECTS (minimum 6 ECTS per universiteit)	30 ECTS	X ECTS
Ingegaan per	September 2009 (eerdere start 2006?)	2003	2001
Duur programma	12 maanden	Gedurende een Masterperiode	Combinatie master- en Promotietraject (4-5 jaar)
Selectie	Excellente studieresultaten, brief, CV, schriftelijke support van eerdere of huidige begeleiders, 1 jaar master afgerond, toelatingsgesprek	Aantoonbare motivatie, cijferlijst Bachelor met een 7,5 gemiddeld	Geen studieachterstand bij start Master, onderzoeksbegeleider, voorwerk publicatie, inbedding onderzoek binnen instituut
Taal	Engels	Nederlands / Engels	Nederlands (/ Engels)
Rooster	Cursussen van drie instituten en onderzoek (42-54 ECTS)	Individueel programma waarin de student kiest voor onderzoeks- of maatschappijgericht	Werkplan van 4 tot 5 jaren met vaste onderdelen per semester
Positionering programma	Aparte Internationaal gerichte topmaster met extra studielast	Bovenop het reguliere onderwijs, extra onderdelen	Bovenop het reguliere onderwijs
Onderwijsvorm	Keynote lectures, cursussen, workshops, individuele begeleiding	Meelopen met onderzoeksscholen, onderwijs in de vorm van tutorials	Individuele begeleiding, stages, co-schappen; JSM Bachelor 'Honours'-traject (mentorgroepen, cursussen, lectures etc.)
Type studie-activiteiten	Volgen trainingstrajecten, intensieve één-op-één begeleiding, onderzoek in laboratorium	Academische vaardigheden, verdieping vakinhoud of interdisciplinaire activiteiten	Wetenschappelijk onderzoek, wetenschappelijke stage, co-schappen
Academische vaardigheden	Onderzoeksvaardigheden, multidisciplinair denken, analyseren vakinhoud	Onderzoeksvaardigheden, kritische reflectie op vakinhoud	Onderzoeksvaardigheden
Mono-/interdisciplinair	Subdiscipline overstijgend (neurosciences, neuro-physiology, neurgenomics)	Mono- of interdisciplinair karakter afhankelijk van keuze	Monodisciplinair; ambitie als artsonderzoeker of medisch specialist (geneeskunde / tandheelkunde)
Onderzoeks-/praktijkgericht	Onderzoeksgericht	Onderzoeks- of maatschappijgericht (alfa- en gammastudies)	Onderzoeksgericht
Relatie partners	CNCR (VU), Erasmus Department of Neurosciences (EUR), NIN (KNAW)	Binnen eigen masteropleiding of interfacultair	JSM, Graduate Schools (BCN, GUIDE, SHARE) en Onderwijsinstituut (RUG)
Open of gesloten karakter	Onderzoekswerk lopende projecten, individuele keuze voor cursussen	Samenhangend programma gekozen door de masterstudent	Plan met vaste onderdelen of afwijkend traject in overleg met stagemanager
Toetsing	Slagen voor de cursussen, extended research project, research design PhD	Slagen voor de cursussen	Voorwerk publicatie (zie ook selectie)
Certificering	Certificaat	Certificaat	JSM Penning, Afronding traject met proefschrift
Wat maakt het honours? / Opbrengsten voor de student	Deelnemers worden betrokken bij het ontwerpen van een onderzoek met oog op het PhD-traject, volgen van keynote lectures van internationaal leidende onderzoekers	Verdieping in onderzoek als voorloper AiO-schap of verbreding als voorbereiding op het bedrijfsleven	Naast regulier onderwijs het kunnen doorlopen van een promotietraject, promotie kost minder tijd, opbouw CV (prestigieus)

Inventarisatie van honoursmasterprogramma's aan Nederlandse universiteiten, 2009 (3)

Naam programma	7. Law honours programme, Universiteit Maastricht	8. Master maatschappij-geschiedenis HD, EUR	9. PricewaterhouseCoopers HM Accounting A&C, EUR
Doelgroep	Masterstudenten met ambitie die naast hun master onderzoek willen doen	Masterstudenten die meer verdieping of verbreding willen	Masterstudenten die een unieke combinatie van theorie en praktijk willen ervaren in Accounting, Auditing & Control (maximaal 20 studenten)
Omvang traject	X ECTS	80 ECTS	60 ECTS (daarnaast extra programma van 8 ECTS)
Ingegaan per	2008	2008	2008/2009
Duur programma	1 academisch jaar of 2 academische jaren	1 academisch jaar	1 academisch jaar van 40 weken
Selectie	Motivatiebrieven, academisch transcript, een voorbeeld van 'legal writing' (een paper of thesis uit de Bachelorfase)	Hoge cijfers, voorstel vakkenkeuze, toelichting vormgeving masterthesis tot onderzoeksvoorstel promotietraject	Cijferlijst (7,25 of hoger in Bachelor), CV, motivatiebrieven, selectiegesprekken, test Engels (int. studenten)
Taal	Engels	Engels (Thesis in Nederlands of Engels)	Engels
Rooster	Vaststaand programma van 1 of 2 jaar afhankelijk van de Master's Research Track	Reguliere master met één of twee thematische seminars en thesistraject	5 blokken van 8 weken (laatste 2 blokken betreft de Masterthesis)
Positionering programma	Master's Research Track bovenop de reguliere master	Honours Degree (20 ECTS) bovenop de reguliere master	Aparte internationaal gerichte honoursmaster met extra studielast
Onderwijsvorm	Colleges, academisch schrijven in Engels, Presentatietrainingen	Seminars, individuele begeleiding schrijven onderzoeksvoorstel	Hoofdcursussen, seminars, individuele begeleiding Masterthesis (met coach)
Type studie-activiteiten	Onderzoek doen, bestuderen multidisciplinaire thema's, presenteren in het openbaar	Thematische seminars, leeronderzoeksstage, master thesis class (allen regulier)	Interactie met business community, stageprojecten, business games, drinks, team building
Academische vaardigheden	Onderzoeksvaardigheden, mondeling presenteren, wetenschappelijk schrijven	Onderzoeksvaardigheden, multidisciplinair denken, debatteren, reflecteren	Onderzoeksvaardigheden, academisch leren, mondeling presenteren
Mono-/interdisciplinair	Subdiscipline overstijgend	Interdisciplinair	Subdiscipline overstijgend (naast Accounting, auditing & control; ook finance)
Onderzoeks-/praktijkgericht	Onderzoeks- en praktijkgericht	Onderzoeks- en/of praktijkgericht (seminars)	Onderzoeks- en praktijkgericht
Relatie partners	Metro Graduate School of Law, universiteiten buiten Nederland	Faculteit en beroepsveld (musea, documentatiecentra, educatieve instellingen)	Erasmus School of Economics (ESE, EUR), PricewaterhouseCoopers
Open of gesloten karakter	Vaststaand programma met keuze voor buitenlandse stage (afhankelijk van Track)	Vaststaand programma	Vaststaand programma met courses & additional courses (8 ECTS)
Toetsing	Slagen voor alle onderdelen, verdediging van thesis in het openbaar	Slagen voor onderdelen, binnen gestelde termijn, cijfer 8 of hoger (HD)	Slagen voor alle onderdelen.
Certificering	Law Honours Programme (Research Track) certificaat	Certificaat Honours Degree	PwC Honoursmaster Certificate
Wat maakt het honours? / Opbrengsten voor de student	De 'Extended Master's Thesis' is het eerste hoofdstuk van een toekomstige PhD thesis, mogelijkheid tot een buitenlandse stage, opdoen van relevante praktische vaardigheden, verbreden of specialiseren in subdisciplines	Het Honours Degree strekt tot aanbeveling, maar is geen noodzakelijke voorwaarde voor een promotietraject	Diverse carrièrepaden (Chartered Accountant, Chartered Controller, Management Consultant, Financial Economical Expert) lonken in economische sectoren (in Rotterdam) én verrijken van kennis binnen internationaal erkende studieprogramma's van de ESE

Inventarisatie van honoursmasterprogramma's aan Nederlandse universiteiten, 2009 (4)

Naam programma	10. HM Class: Research Lab, EUR	11. Excellent mastertracé Rechten, UU	12. Honours Class Corporate Entrepreneurship, UU
Doelgroep	3 ^e jaars Bachelor- en Masterstudenten die geïnteresseerd zijn in het participeren binnen een onderzoeksgroep (maximaal 15 studenten)	Masterstudenten met ambitie en capaciteiten van Nederlands Recht, Internationaal en Europees Recht, Recht en Onderneming	Masterstudenten van diverse Masters die willen samenwerken met ondernemers en studenten (max. 18-20 studenten & 4-6 ondernemers)
Omvang traject	10 ECTS	X ECTS	X ECTS
Ingegaan per	23 oktober 2009	1 september 2009	Voorjaar 2009
Duur programma	1 academisch jaar	1 academisch jaar	Maart tot juni 2009
Selectie	CV, cijferlijst (gemiddeld 7 of hoger), onderzoeksonderwerp, motivatiebrief in Nederlands of Engels, gesprek	Motivatiebrief, CV, cijferlijst, selectiegesprek, contract commitment	Motivatiebrief, CV, Afgeronde Bachelor
Taal	Engels / Nederlands	Nederlands	Overwegend Nederlands
Rooster	Om de week een bijeenkomst van 3 uren met een afsluitend seminar in mei	Tweewekelijkse bijeenkomst 'verdieping', avondbijeenkomsten 'overkoepelende module'	10 themabijeenkomsten op vrijdagmiddag en -avond
Positionering programma	Vervangend / bovenop regulier (5 ECTS voor vrije keuzeruimte; 5 ECTS als aanvulling op master degree)	Bovenop het reguliere onderwijs	Extra-curriculair, bovenop de gekozen Master
Onderwijsvorm	Colleges, individuele begeleiding door toponderzoekers, colleges van gastsprekers	Kleinschalige, verdiepende discussiebijeenkomsten met hoogleraar, andere docent of praktijkjurist, individuele begeleiding	Discussiebijeenkomsten, samenwerkingsproject paper (met tutor)
Type studie-activiteiten	Academische vaardigheden, peer feedback, schrijven van een onderzoeksvorstel	Academische vaardigheden, vakinhoudelijke verdieping en relateren wetenschap aan beroepspraktijk	Intensieve participatie collegesessies, in team schrijven aan paper over ondernemerschap (actueel)
Academische vaardigheden	Onderzoeksvaardigheden, mondeling presenteren, wetenschappelijk schrijven	Onderzoeksvaardigheden, wetenschappelijk schrijven, discussiëren, reflecteren	Schrijfvaardigheden, discussiëren, samenwerken, mondeling presenteren
Mono-/interdisciplinair	Subdiscipline overstijgend	Subdiscipline overstijgend, reflectie op beroepspraktijk	Interdisciplinair (gericht op studenten van diverse Masters)
Onderzoeks-/praktijkgericht	Sterk onderzoeksgericht	Onderzoek, reflectie op beroepspraktijk	Praktijkgericht
Relatie partners	Erasmus School of Law (ESL)	Rechtbank, advocatenkantoren, overheidsorganisaties	Centrum voor Ondernemerschap (UCEME, UU), Rabobank
Open of gesloten karakter	Vaststaande groepsbijeenkomsten, individuele begeleiding met keuzevrijheid onderzoeksonderwerp (wel in relatie tot onderzoeksthema)	Vast programma met mogelijkheden eigen inbreng	Vaststaand programma van 10 themabijeenkomsten op locatie Rabobank en De Uithof (Utrecht)
Toetsing	Onderzoeksvorstel, paper (kan uitgebreid worden tot masterthesis)	Reflectiedocument	Slagen voor alle onderdelen
Certificering	10 ECTS op masterdiploma	Certificaat deelname Excellent Master Tracé	Getuigschrift Honours Class Corporate Entrepreneurship
Wat maakt het honours? / Opbrengsten voor de student	In nauwe samenwerking met professor (toponderzoeker) werken aan een onderzoeksvorstel dat goedgekeurd dient te worden door NWO, kans op financiering door ESL voor uitvoeren van onderzoek	Streven naar omzetten onderzoeksresultaten in publicatie, kans op Topstage bij betrokken partners	Een unieke gelegenheid om te kunnen samenwerken met ondernemers en studenten van verschillende Masterrichtingen, een prachtige voorbereiding op de toekomstige loopbaan

Inventarisatie van honoursmasterprogramma's aan Nederlandse universiteiten, 2009 (5)

Naam programma	13. Excellent mastertracé Diergeneeskunde, UU	14. HP Master CRU2006, UMCU	15. Selective Utrecht Medical Master, UU
Doelgroep	Masterstudenten die goede studieresultaten hebben en/of motivatie	Masterstudenten die verdieping én verbreding van kennis en vaardigheden willen t.o.v. het reguliere programma (maximaal 30 studenten)	Masterstudenten in opleiding tot arts die klinische zorg willen combineren met wetenschappelijk onderzoek (max. 40)
Omvang traject	X ECTS	20 ECTS (groep 5 ECTS, individueel 15 ECTS)	240 ECTS
Ingegaan per	1993	September 2009	2006
Duur programma	Minimaal 12 maanden (9 onderzoek, 3 aanvullend onderwijs)	1 ^e en 2 ^e jaar van masteropleiding	4 jaar durende masteropleiding
Selectie	Motivatie, cijferlijst, studietempo	Bachelor binnen 3 jaar, cijfergemiddelde 7,0 (minimaal), motivatiebrief, CV, selectiegesprek	Kennistoets, Bachelor, selectiegesprek, CV, wetenschappelijke schrijfopdracht in Engels
Taal	Nederlands (/ Engels)	Nederlands	Nederlands
Rooster	Individueel traject	Groepsbijeenkomsten en individueel traject	4 jaar durend SUMMA programma gebaseerd op 4 hoofdlijnen (zie onder)
Positionering programma	Bovenop het reguliere onderwijs	Extra-curriculair in het 1 ^e en 2 ^e jaar van de masteropleiding	Aparte master met verzwaarde studielast
Onderwijsvorm	Onderzoek met individuele begeleiding, onderzoeksverslag, presentatie en volgen van cursussen	Groepsbijeenkomsten, individueel onderzoekstraject	Kleinschalig onderwijs, co-schappen, skillslab, individuele begeleiding
Type studie-activiteiten	Academische vaardigheden, verwerven van een kritisch-analytische houding, zelfstandig werken	Volgen van colleges, het doorlopen van een onderzoekstraject, communiceren	Academische vaardigheden, communicatie, management, basisvaardigheden arts
Academische vaardigheden	Onderzoeksvaardigheden, persoonlijke vorming, zelfstandig werken	Onderzoeksvaardigheden, academisch leren	Onderzoeksvaardigheden, academisch leren, mondeling presenteren
Mono-/interdisciplinair	Monodisciplinair	Subdiscipline overstijgend (o.a. biomedisch of klinisch-epidemiologisch)	Subdiscipline overstijgend
Onderzoeks-/praktijkgericht	Veterinair wetenschappelijk onderzoek	Onderzoeksgericht	Onderzoeks- en praktijkgericht
Relatie partners	Faculteit DGK (UU)	UMC Utrecht	Faculteit Geneeskunde (UU), UMC, Gelreziekenhuizen in Apeldoorn
Open of gesloten karakter	Onderzoekstraject gericht op individuele begeleiding	Vaststaande groepsbijeenkomsten en individueel traject	Hoofdlijnen: kennis, klinisch denken, klinisch handelen, wetenschap
Toetsing	Slagen voor alle onderdelen	Literatuurstudie, onderzoeksverslag, reflectieverslag, aanwezigheid	Slagen voor alle onderdelen
Certificering	Getuigschrift	Certificaat	Certificaat SUMMA
Wat maakt het honours? / Opbrengsten voor de student	Opdoen onderzoeksvaardigheden, persoonlijke vorming en meer kans op baan bij de faculteit (NL/VS)	Verdieping én verbreding van kennis en vaardigheden t.o.v. het reguliere onderwijs, voor studenten die extra ervaring willen opdoen met het verrichten van onderzoek	Combinatie klinische zorg én wetenschappelijk onderzoek, schrijven van onderzoeksverslag in de vorm van een wetenschappelijk artikel, uitzicht op verkort promotietraject, goede voorbereiding examens op Amerikaanse arbeidsmarkt

Inventarisatie van honoursmasterprogramma's aan Nederlandse universiteiten, 2009 (6)

Naam programma	16. Honours Farmacie, UU	17. SWR-Hendrik Muller Seminar, KNAW
Doelgroep	Extra gemotiveerde farmacistudenten die een onderzoekscarrière ambiëren (de master richt zich op de top 10%)	Masterstudenten en recent afgestudeerden met goede tot zeer goede studieresultaten (omvang 24 studenten)
Omvang traject	10 ECTS per jaar	X ECTS
Ingegaan per	2005	1998
Duur programma	Vanaf het 2 ^e jaar in de bachelorfase	10 bijeenkomsten en zelfstudie (half jaar)
Selectie	Sollicitatiegesprek met hoogleraar, cijfers / voorgedragen door tutor	Inschrijfformulier en voordracht ondersteund door aanbeveling van een hoogleraar in de sociale wetenschappen aan een Nederlandse universiteit
Taal	Nederlands	Nederlands (/ Engels)
Rooster	Op individueel traject afgestemd	10 werk- en discussie bijeenkomsten, zelfstudie
Positionering programma	Extra onderdelen bovenop het reguliere onderwijs (in het 2 ^e , 3 ^e , 4 ^e en 5 ^e jaar)	Bovenop reguliere onderwijs
Onderwijsvorm	Meester-gezelverhouding waarbij de student is gekoppeld aan een hoogleraar (30 studenten gekoppeld aan 20 hoogleraren)	Interdisciplinaire discussiegroepen, waarin experts hun licht laten schijnen op verschillende aspecten van een thema
Type studie-activiteiten	Onderzoek doen, stages, traineeships bij bedrijven en instellingen	Academische vaardigheden, bestuderen, discussiëren, presenteren
Academische vaardigheden	Onderzoeksvaardigheden, wetenschappelijk schrijven, praktische vaardigheden	Verdieping vakinhoud, participatie discussie, mondeling presenteren
Mono-/interdisciplinair	Monodisciplinair of subdiscipline overstijgend	Interdisciplinair karakter; sociaalwetenschappelijk (sociologie, culturele antropologie, psychiatrie, criminologie)
Onderzoeks-/praktijkgericht	Onderzoeks- of praktijkgericht (nadruk op onderzoek)	Wetenschappelijke discussie over maatschappelijke vraagstukken
Relatie partners	Onderzoeksinstituut, bedrijven en instellingen ('breder' maatschappelijk)	SWR in samenwerking met het Dr. Hendrik Muller's Vaderlandsch Fonds
Open of gesloten karakter	Open karakter binnen de kaders van het 'wetenschappelijke instituut'	Samenhangend programma van seminars
Toetsing	Slagen voor alle onderdelen	Divers
Certificering	Certificaat?	Certificaat
Wat maakt het honours? / Opbrengsten voor de student	Je bent goed opgeleid voor leidinggevende functies in het farmaceutische veld bij de overheid of in de industrie, proeftuin voor innovaties, kweekvijver voor AiO's en docent-onderzoekers, publicaties, CV wordt er beter van.	Deelname aan interdisciplinaire discussiebijeenkomsten van hoog intellectueel niveau

Bijlage 2 Inventarisatie Buitenlandse honoursmasterprogramma's

Tabel Overzicht van buitenlandse honoursmasterprogramma's (1)

Landen	Universiteiten	Honoursmasterprogramma's
Duitsland	Ludwig-Maximilians Universität München	Honoursmaster's Programme East European Studies
	Technische Universität München / Erlangen-Nuremberg	Honours Program Computational Science and Engineering
	Saarland University	Honors Program for Graduate Students, Master of Computer Science
	Universität Bonn; Universität Köln	Graduate School of Physics and Astronomy (Honors program)
Ierland	Dublin College University	Veterinary Medicine (Honours)
	Dublin College University	Bachelor / Master in Liberal Arts (Honours)
Italië	University of Trento	Honors Master Program in Research, Information and Communication Technology
Canada	St Andrew's College, Saskatoon	Master of Theological Studies (MTS) (Honours)
Verenigde Staten	Roger Williams University School of Law, Bristol, Rhode Island	Honors Program
	University of Central Florida	The International Graduate Honors Program, School of Electrical Engineering and Computer Science (SEECs)
	United States Department of Justice	The Attorney General's Honors Program
	City University of New York; Zicklin School of Business	Full-time Honors MBA Program
	Georg Wythe University, Salt Lake City	Graduate Honors Course Political Economy: Shaping the Modern World
Australië	Mount Gravatt	Master of Criminology and Criminal Justice with Honours
	Charles Sturt University	Master of Arts (Honours)
	Monash University	Master of Information Technology (Honours)
	University of Newcastle	Master of Social Science (Honours)

Tabel Voorbeeld van inventarisatie van drie honoursmasterprogramma's aan Europese universiteiten, 2009 (2)

Naam programma	Honors Master Program in Research, Trento (I)	HP for Graduate Students Saarland University (D)	HP TU München / Erlangen-Nuremberg (D)
Doelgroep	Gemotiveerde en talentvolle (/buitenlandse) masterstudenten die geïnteresseerd zijn in het verrichten van onderzoek	Getalenteerde en ambitieuze masterstudenten die interesse hebben in een PhD-project	Getalenteerde studenten met ambitie voor een wetenschappelijke carrière, bedrijfsleven of ontwikkeling vaardigheden
Omvang traject	X ECTS (per periode controle aantal credits)	X ECTS	X ECTS
Ingegaan per	2008	2009 (?)	Voorjaar 2005
Duur programma	2 academische jaren	Duur van de Master	Half academisch jaar (2 ^e semester)
Selectie	Sterke motivatie, zeer goede studieresultaten, CV, Bachelor afronding, certificaat Engels, inschrijfformulier, kosten	Cijfers minimaal 1,3 (Duits), sollicitatie, CV, lijst met behaalde vakken, Bachelor diploma	Sollicitatie, cijferlijst, CV, individuele achtergrond, talent, cursusplanning
Taal	Engels (internationaal gezelschap studenten)	Engels (gericht op internationale en Duitse universiteiten)	Engels (/ Duits?)
Rooster	Bepaald aantal extra studiepunten bovenop master met tutorschap	Master met tutorschap, speciale werkcolleges, contact met HP community	Master met speciale colleges, tutorschap, winter- en zomercolleges
Positionering programma	Een reguliere master plus extra honours cursussen en tutorschap	HP-traject naast Master met extra begeleiding over o.a. werkplan door een professor	Extra HP bovenop reguliere master
Onderwijsvorm	Reguliere cursussen uit een master, individuele begeleiding door tutor, opstellen studieplan in overleg met tutor	Hoorcolleges, werkcolleges, speciale tutorials, individuele begeleiding, mentorschap	Speciaal ontwikkelde colleges (winter/zomer), projectwerk, trainingen in academische en beroepsvaardigheden
Type studie-activiteiten	Academische vaardigheden, bestuderen, practica, mondelinge examens in Engels	Academische vaardigheden, discussiecolleges, individueel begeleidingstraject	Academische en beroepsvaardigheden, samenwerken, leiderschap & management
Academische vaardigheden	Onderzoeksvaardigheden, academisch leren, mondeling presenteren	Onderzoeksvaardigheden, academisch leren, discussiëren, doceren	Mondeling presenteren, academisch leren, onderzoeksvaardigheden
Mono-/interdisciplinair	Monodisciplinair (op advies van tutor)	Monodisciplinair (studieplan op advies van tutor)	Mono- of interdisciplinair (subdiscipline overstijgend en relatie beroepspraktijk)
Onderzoeks-/praktijkgericht	Onderzoeksgericht	Onderzoeksgericht	Onderzoeks- en Praktijkgericht (industry partners)
Relatie partners	Masters Computer Science, Telecommunication Engineering, docenten van topinstituten	Master of Computer Science, internationale universiteiten	Initiatief van Duitse deelstaat Beieren (Elitenetwerk Bayern), BGCE & IGSSE
Open of gesloten karakter	Studieplan in overleg met tutor, master met extra honoursonderdelen	Studieplan in overleg met tutor, master met extra honoursonderdelen	Studieplan in overleg met tutor
Toetsing	Slagen voor cursussen, hoge cijfers, mondelinge examens, Thesis	Slagen voor alle onderdelen voldaan aan: cijfers, termijnen, practica geven, reflectieverslag	Slagen voor alle onderdelen
Certificering	Certificaat	Certificaat Honors Degree (HD)	Certificaat Honours Program
Wat maakt het honours? / Opbrengsten	Deelname versterkt de CV van de student indien deze een baan als onderzoeker ambieert (PhD / in bedrijfsleven)	Begeleiding fase academische carrière, afronding studie eerder dan regulier, voorbereiding op promotietraject	De mogelijkheid om zowel een wetenschappelijke opleiding te krijgen als relevante beroepsvaardigheden te kunnen ontwikkelen

Bijlage 3 Checklist 'ontwerp excellent mastertracé (EMT)'

A. Dilemma's bij ontwerpen EMT	1 2 3 4 5
Voertaal?	<i>Volledig Nederlands</i> <i>Volledig Engels</i> 1 2 3 4 5
Selectiecriteria?	<i>Alleen cijfers</i> <i>Alleen motivatie</i> 1 2 3 4 5
Omvang ECTS per jaar?	<i>Minimaal 0 ECTS</i> <i>Maximaal 20 ECTS</i> 1 2 3 4 5
Keuzevrijheid?	<i>Geen keuze</i> <i>Veel keuze</i> 1 2 3 4 5
Inhoudelijke gerichtheid?	<i>Onderzoeksgericht</i> <i>Praktijkgericht</i> 1 2 3 4 5
Disciplinariteit?	<i>Monodisciplinair</i> <i>Interdisciplinair</i> 1 2 3 4 5
Onderwijsvorm?	<i>Hoorcolleges</i> <i>Kleine groepen</i> 1 2 3 4 5
Coaching?	<i>Geen coaching</i> <i>Intensieve coaching</i> 1 2 3 4 5
B. Gewenste vaardigheden in EMT?	<i>Onbelangrijk</i> 1 2 3 4 5 <i>Zeer belangrijk</i>
1. Onderzoeksvoorstel schrijven	1 2 3 4 5
2. Wetenschappelijk artikel schrijven	1 2 3 4 5
3. Onderzoekspresentatie met debat	1 2 3 4 5
4. Debat met externe partners	1 2 3 4 5
5. Projectmanagement	1 2 3 4 5
6. Adviesvaardigheden	1 2 3 4 5
7. Ondernemersvaardigheden	1 2 3 4 5
8. Analyse persoonlijke talenten	1 2 3 4 5
9. Recente ontwikkelingen in het vakgebied analyseren	1 2 3 4 5
10. Kritische reflectie vakinhoud	1 2 3 4 5
11. Samenwerken in een multidisciplinair team	1 2 3 4 5
12. Geavanceerde praktische vaardigheden	1 2 3 4 5
13. Ontwerpvaardigheden	1 2 3 4 5
14. Leren netwerken	1 2 3 4 5
15. Leiderschapsvaardigheden	1 2 3 4 5

C. Top 3 Vaardigheden

Geef een top 3 aan uit de lijst van vaardigheden bij onderdeel B:

Deze 3 vaardigheden staan voor mij binnen een excellent mastertracé centraal:

1:.....

2:.....

3:.....

Afsluiting

Hartelijk dank voor het invullen van de checklist.

Bent u geïnteresseerd in de resultaten van de workshop en publicaties over dit onderwerp?

Graag ontvangen wij uw naam & e-mailadres:

Naam:

E-mailadres:

Checklist afkomstig van 'Masterstudenten willen meer, een workshop over excellentie en academische vaardigheden'. Zesde Expertmeeting Netwerk Academische Communicatieve Vaardigheden van 30 november 2009 te Utrecht.